

I N F O R M A C E O C H A R T Ě 7 7

č. 9 ; r o č n í k o s m ý /1985/

od 4.července 1985 do 10.září 1985

A

	str.
Dokument Charty 77 č.15 /Oznámení o vydání sborníku/	2
... č.19 /K desátému výročí Helsinek/	2
č.20 - Prohlášení k 17.výročí 21.srpna	4
č.21 - Dopis k situaci v Jihoafrické republice	5
VONS - sdělení č.462 /Petr Kozánek a Zdeněk Kotrlý odsouzení/	6
č.463 /Odvolací řízení v tr.věci proti P.Kozánkovi a Z.Kotrlému/	6
č.464 /Lenka Marečková uvezněna/	6
č.465 /Policejní represe k srpnovému výročí/ Příloha sdělení č.465 - dopis Václava Havla generálnímu prokurátorovi ČSSR z 25.8.1985	7
Dopis vůdce Labour Party prezidentu čs.republiky	11
Z diskuse o Pražské výzvě	12
Dopis Zdeny Tominové přátelům do Československa	14
Václav Havel píše do Hannoveru	18
Z materiálů FIDH	18
Krátké zprávy	21

Informace o Chartě 77 vydává nezávislá redakční skupina signatářů Charty 77

Petr Uhl
Anglická 8, 120 00 Praha 2-Vinohrady

Dokument Charty 77/15/1985 /Oznámení o vydání sborníku/

Pod názvem "Hlasy k českým dějinám" a s úvodním slovem pořadatele Milana Hübla vyšla v pražském samizdatu II. část sborníku, ve kterém pokračuje diskuse k dokumentu Charty 77 č. 11/1984 "Právo na dějiny".

Sborník obsahuje sdělení mluvčích Charty 77 z února 1985 o diskusi nad dokumenty Charty, autorizovaný záznam brněnské diskuse z podzimu 1984 a příspěvek "Dějiny a dějepisectví jako kulturní fenomény", který je odpovědí /nepodepsanou/ autorů dokumentu "Právo na dějiny" na dosavadní diskusi k tomuto textu. Na původní dokument a toto stanovisko jeho autorů reagují příspěvky Jaroslava Šabaty "Dodatečná poznámka k diskusi o dokumentu CH77 Právo na dějiny", Petra Uhla "Kdodatečné poznámce J. Šabaty", Ladislava Jehličky "Hlas k českým dějinám", Jaroslava Mezníka "Podruhé a naposled o dokumentu Právo na dějiny", Jana Křena "O dosud nevyhlášené nemoci diletantismu v české historiografii", Miloše Hájka, Hany Mejdrové, Jaroslava Opata a Milana Otáhalu "Vyjádření k textu Dějiny a dějepisectví jako kulturní fenomény", AB /Praha/ "Tak trochu v obavách", Luboše Kohouta "Poznámky k druhému textu autorů Práva na dějiny", Petra Pitharta "Smlčeti zlato", Milana Hübla "Presentismus a kontaminace nejsou metodou historikovy práce".

Jako přílohy jsou do sborníku zařazeny stať Jindřicha Chaloupeckého "Poezie a politika", výňatek o Bachovi a protestantském baroku z textu Evy Kantůrkové "Drobný opus o velkém skladateli" a dvě polemické studie Františka Šamalíka "Stará monarchie: pád pořádku nebo nepořádku?" a "Pravým a levým totalitarismus nevyrostl z racionalismu a humanismu".

Dodatek ke sborníku tvoří dva hlasy z exálu: Jána Mlynárika "Charta 77 a diskuse o historiografii" a Jana Tesaře "Problém politický /komentář k dopisu čtyř kolegů historiků mluvčím Charty 77/".

I když nelze vyloučit dozrívání diskuse a dílčích polemik, chceme ocenit především názor, vyslovený na závěr jednoho z příspěvků: "K potřebné a produktivní diskusi na toto téma je třeba jiného fóra a také jiné metody: nikoli konfrontace pouhých deklamací, nýbrž skutečných tvůrčích činů, historických děl... aspoň v omezeném rozsahu ~~rukopisných~~ rukopisů či strojopisů je cesta otevřena."

V Praze dne 10.6.1985

Jiří Dienstbier
mluvčí Charty 77

Eva Kantůrková
mluvčí Charty 77

Petruška Šustrová
mluvčí Charty 77

Pozn. red.: Dokument č. 15 je vydáván dodatečně. Původní informace v Info o Ch77 č. 8, že číslo 15 zůstane neobsazeno, se ukázala jako nesprávná.

Dokument Charty 77/19/1985 /K desátému výročí Helsinek/

Před deseti lety, 1. srpna 1975, podepsali v Helsinkách nejvyšší představitelé 33 evropských států, USA a Kanady Závěrečný akt konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Shodli se přitom v názoru, vysloveném i prezidentem naší republiky, že jde o jedinečnou historickou příležitost vytvářet reálné podmínky pro mír, bezpečnost a pokojnou spolupráci, příležitost, již se Evropa chopila poprvé ve svých dějinách. Helsinky nebídly národům Evropy, od konce druhé světové války rozděleným na nepřátelské bloky, jež neomyšlnými závody ve zbrojení ochuzují jejich život, vyčerpávají jejich zdroje a síly a ohrožují je stále větší hromadění ničivých prostředků jaderné síly, jinou cestu a perspektivu, cestu společné bezpečnosti a mírové spolupráce. Jednání helsinské konference nebylo jednáním mezi dvěma bloky, nýbrž mezi 35 svrchovanými a rovnoprávnými partnery, z nichž každý má vůči svému lidu i Evropě odpovědnost za rozhodnutí, které stvrdil svým podpisem.

Principy i povinnosti Závěrečného aktu z Helsinek vycházejí ze zásad a myšlenek, obsažených již v Chartě Spojených národů, jsou však po zkušenostech, jimiž prošly země a národy evropského kontinentu, zpřesněny. Jsou to vzájemné respektování svrchovanosti, rovnoprávnosti i územní celistvosti všech států, neužívání síly ani hrozby silou v jejich vzájemných vztazích, nevměšování, řešení sporů mírovými prostředky, zachovávání smluvních závazků i všeobecných norm mezínárodního práva. K nim pak jako rovnocenné a stejně platné, pro mír, bezpečnost a spolupráci stejně významné, helsinský dokument připojil zásady respektování lidských práv a základních svobod a sebeurčení a rovnoprávnost národů, vyrůstající z evropské tradice a odpovídající nejcennějším hodnotám politické kultury evropských národů. Tak v sobě helsinský Závěrečný akt zahrnul obě podmínky nedělitelnosti míru a bezpečnosti: vnější, kdy skutečný mír

a bezpečnost nemohou být založeny na "rovnováze strachu" z hrozeb zničení chystaného z obou stran, a vnitřní, kdy státy při vyloučení válečného násilí budou současně respektovat lidskou důstojnost a práva každého jednotlivce i uvnitř svých zemí. Tuto vzájemnou závislost vnitřního i mezinárodního míru a bezpečnosti v Evropě Závěrečný akt dotvrdil ještě tím, že k jejich střežení a upevňování vedle vlád oprávnil i každého jednotlivce, jemuž uznal "právo znát svá práva a povinnosti a postupovat podle nich" v duchu Charty OSN, Všeobecné deklarace lidských práv, paktů o lidských právech a podobných dohod, které se staly pro zúčastněné státy závaznými. Závaznost dohod o lidských právech zvýraznil pak ještě Výsledný dokument madridského setkání KBSE, jednomyslně přijatý všemi účastníky jako výklad ~~z/á~~ a domyšlení zásad z Helsinek, který vyhlásil povinné uplatnění těchto práv v právním řádu i praxi zúčastněných států.

Závěrečný akt z Helsinek byl podepsán jako začátek nové etapy v životě národů Evropy a Severní Ameriky; jím měl být zahájen proces, jenž, podle slov preambule dokumentu, měl plnění zásad i závazků aktu "rozšířit a prohloubit, učinit jej trvalým, ... nepřetržitým, stále životaschopnějším, všezahrnujícím a univerzálním".... Kromě zásad obsahuje Závěrečný akt i celý program opatření, dohodnutých či jen v základních rysech naznačených pro budoucí dohody a společné zpracování. V následných jednáních konference v Bělehradě 1977-78 a v Madridu 1980-83 byly dohodnuty i další kroky a program společných projednávání jednotlivých problémů, vytvářející určitou organizační, instituční diplomatickou strukturu tohoto procesu.

Dnes, padesát let, se evropské národy oprávněně ptají, do jaké míry jejich vlády využily, co jejich nejvyšší představitelé označili při podpisu v Helsinkách za jedinečnou historickou příležitost, a mohou spíše pozorovat, jak se v kontrastu s četnými organizačními a institučními prvky a proti duchu a programu Helsinek prosazuje duch a metody odporující procesu uvoňování napětí. Mezinárodní dění je vtahováno spíše do ovzduší studené války, jak vyvrcholila v padesátých letech a jež je dnes o to nebezpečnější, oč od té doby pokročila technikanásobící možnosti zničení života v Evropě a na celé planetě. V ovzduší ovlivňovaném válkami, vedenými či připravovanými mimo Evropu, a stupňovanými závody supervelmocí ve zbrojení se "helsinský" proces zpomalil, zastavil a dokonce dostal jakýsi zpětný pohyb. I jednání v jeho rámci, především pro neplnění a porušování principů a závazků z Helsinek, stagnují.

Mělo by proto desáté výročí podpisu Závěrečného aktu být příležitostí nikoli k oslavám, nýbrž k významnému zkoumání příčin, proč je velká dějinná šance promeškávána, a hledání cest, jak uvést proces zahájený v Helsinkách znovu do pohybu. Jisté je to přední úkol pro státníky, je to však i věcí evropských národů samých, jejich příslušníků a všech, kdo helsinský dokument uznáním práva "znát a jednat" zve k účasti a spoluodpovědnosti.

Na tuto výzvu v Československu odpověděla a odpovídá v občanské iniciativě Charta 77. Vše snaze přispět k tomu, aby byly u nás plně a po všech stránkách uskutečňována zásady a závazky Závěrečného aktu z Helsinek, se Charta 77 od svého vzniku obracela k nejvyšším orgánům republiky s konkrétními upozorněními, stížnostmi a konstruktivními návrhy. Její pozitivní úloha byla mnohokrát oceněna zástupci jiných států, účastníky jednání KBSE v Bělehradě i Madridu, zahraniční veřejností i mnohými československými občany. Na její činnost se v plném rozsahu vztahují slova Výsledného dokumentu z Madridu /kap. "Principy", odst. 14/ o "institucích, organizacích i jednotlivcích", jimž v plnění zásad Závěrečného aktu v oblasti lidských práv náleží ve vle vlád zúčastněných států "význačná a kladná úloha". Není vinou Charty 77, že její podněty příslušné orgány ignorovaly a že v Bělehradě, Madridu a nedávno i v Ottawě byla naše republika za stav plnění závazků z Helsinek kritizována.

Charta 77 se nedá odradit ani ignorováním svých návrhů ani policejními šikanami a perzekucí, která je ostatně z hlediska československých mezinárodních závazků nezákonná. Považuje za svou občanskou povinnost připomenout k desátému výročí Helsinek vládě, poslancům i ostatní veřejnosti závažnou odpovědnost za plnění zásad a závazků, převzatých poupoisem Závěrečného aktu a přijetím dalších dokumentů konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Je to odpovědnost za poctivou a důslednou účast při všech krocích k oživení procesu přeměny Evropy ve společenství svobodných, svrchovaných a rovnoprávných národů, žijících v míru, bezpečnosti a spolupráci, při respektování práv a povinností a lidské důstojnosti každého člověka. Charta 77 se hlásí ke svému podílu na této odpovědnosti, o jehož splnění usiluje společně s přáteli z občanských iniciativ

i nezávislých hnutí z ostatních evropských zemí.

V Praze dne 23.července 1985

Jiří Dienstbier
mluvčí Charty 77

Eva Kantůrková
mluvčí Charty 77

Petruška Šustrová
mluvčí Charty 77

Zasláno: prezidentu ČSSR, Federálnímu shromáždění ČSSR, vládě ČSSR a
Čs.výboru pro evropskou bezpečnost

Dokument Charty 77/20/1985: Pronášení k 17.vyročí 21.srpna 1968

Před sedmnácti lety, v noci z 20. na 21. srpen 1968 vstoupily na území Československa armády pěti zemí Varšavské smlouvy, aby zastavily rozvoj demokratického obrodného procesu v naší zemi. Stalo se to, i podle usnesení předsednictva ÚV KSČ z téže noci, proti vůli a bez vědomí tohoto orgánu, prezidenta republiky, vlády a Národního shromáždění a s porušením zásad mezinárodního práva, včetně ustanovení Varšavské smlouvy.

Od té doby nepřestává být 21. srpen v Československu traumatizujícím faktorem. Ve dvou letech po něm byla zcela rozrušena struktura společnosti a a zlikvidovány předpoklady jakéhokoli tvůrčího rozvoje. Statisíce jeho možných nositelů byly propuštěny ze všech vedoucích míst až po mástry v továrnách a kvalifikované dělníky. Většinu umelců, spisovatelů a novinářů byla znemožněna činnost a z distribuce a knihoven vyloučeny stovky děl domácí i zahraniční literatury. Do trezorů zmizely četné filmy a ročníky novin. Nezbytné reformy hospodářství a politického systému byly zastaveny a společnost násilně vržena zpět, do klimatu první poloviny padesátých let, kdy jakákoli diskuse byla nemožná. Na rozhodující místa v mocenské infrastruktuře nastoupili lidé, jejichž hlavní a často jedinou kvalitou byla bezvýhradná přizpůsobivost a poslušnost moci a kteří mnohdy již přetím prokázali nedostatek schopností ve svých oborech. Doplnili je mnozí rezignovaní, kterým bylo povoleno zahrnout se mezi "pomýlené" a kteří si tím uchovali místa a platy, i když bez možnosti jakkoli pozitivně ovlivnit poměry na vlastním pracovišti. Většine zbyla jen bezmocnost a trochu nádeje v tom, že se moc neuchýlila k politickým justičním vraždám a koncentračním táborem pro desetitisíce jako na přelomu čtyřicátých a padesátých let. Byly však nahrazeny soudními postihy jednotlivců, znemožněním výkonu povolání pro mnohé a všude viditelnou zstrašující přítomností policie.

Společnost, jejíž živé síly v šedesátých letech usilovaly o demokratickou podobu socialismu, odpovídající potřebám moderního vývoje a historickým zkušenostem našich národů, dostala "normalizací" některé až feudální rysy. Panuje zde znovu nedotknutelnost funkcionářů. Byrokratické výstřelky zacházejí až tak daleko, že např. z některých ekologicky ohrožených území je obyvatelstvu bráněno volně odcházet, měnit zaměstnání a pobyt. Plně byla obnovena perzekuce dětí za minulé i současné postoje rodičů. Bez vnitřních kontrolních vazeb roste nová kasta panstva. Mnozí talentovaní lidé za těchto okolností raději opustili a opouštějí republiku.

Důsledkem je stagnace a rostoucí zaostávání nejen v technice a hospodářství, ale ve všech sférách společenského života, úpadek kultury a morálky, včetně pracovní, rozmach korupce a prakticky otevřené rozkrádání společenského majetku na všech úrovních, při faktické nevšímavosti k životnímu prostředí. Jedinou sociální oporou moci je, že umožnila masový únik do konzumentského soukromí, v němž si občan vlastními silami a mnohdy nelegálně opatruje materiální hodnoty, které nekompetentní řízení není schopno zajistit.

Část vládního aparátu se pod tlakem těžkostí v zásobování a zahraničním obchodě a vzrůstajícího technického zaostávání za světem sice snaží nejhorsí nedostatky řešit, avšak tyto pokusy se jen těžko dostávají do praxe. Byrokraticko-mocenský systém nemá sílu prorazit bariéru společenské zaostalosti, kterou se sám -zejména proti vlastnímu lidu- obklopil. Všichni, kterým ještě o něco jde, i nove dorůstající ročníky se tak neustále znovu přesvědčují, že základním zákonem je nehybnost a předpokladem jakékoli účasti na veřejném životě, dovolené držitelů moci, je nevměšování do vnitřních věcí vlastní společnosti.

Ve sporu, zda 21. srpen byl internacionální pomocí proti antisocialistické kontrarevoluci nebo potlačením demokratického vývoje socialismu konzervativními mocenskými silami, průkazně svědčí samy výsledky. Mocenské struktury se však v duchu "Poučení z krizového vývoje", od něhož odvozují svou le-

gitimitu, i nadále drží nejkonzervativnějších předpoklady. Z obavy, že sebe-
menší pohyb by mohl znamenat i změny v osobách, je proto každé opravdové
hnutí blokováno, a to tím spíše, že jakýkoli vážný problém, se kterým se
společnost potýká, se v řešení může odvolat i na jeho formulaci, vyslovenou
před 21. srpnem. Samotný termín "reforma" je na indexu, přestože politika
a veřejná iniciativa šedesátých let začínala řešit - a mnohdy úspěšně - právě
ty problémy, před nimiž stojíme znovu, v situaci složitější o dvacetileté
zpoždění.

Připomínáme-li neblahé výročí a jeho důsledky, nečiníme tak proto, abychom
dnes žádali přehodnocení minulých událostí. Co se stalo, nemůže se odestát
a soud přenechme dějinám. Myslíme-li na přítomnost a budoucnost, zdá se však
sedmáct let trvající nehybnost v rychle se měnícím světě až příliš dlouhá,
než abychom si mohli dovolit ji prodlužovat. Že je jiná politika možná, u-
kazují reformní snahy v sousedních zemích s podobným politickým zřízením.
Některé z těchto kroků připomínají i československé zkušenosti z šedesátých
let. I z nejvyšších míst v zemích, které potlačily obrodný proces roku 1968,
se otevřeně vyhláší opatření, která mají zpružnit hospodářské a politické
řízení a umožnit tvůrčí a aktivní účast občanů na rozvoji společnosti. Ne-
můžeme například pománout, s jakým oživením sledují lidé nový vývoj v Sovět-
ském svazu, jak poslouchají a čtou projevy Michaila Gorbačova a porovnávají
jeho formulace s mrtvolnou nehnutostí v Československu. Nejzasvěcenější po-
sgihují, že se sovětské projevy v našem tisku cenzurují. Nelze zatím posou-
dit, jakým směrem se nová politika vyvine. Lze však říci, že lidé v Česko-
slovensku nejsou zdaleka tak neteční a bez zájmu o veřejné věci, jak se na
první pohled zdá. Citlivě rozpoznávají, kdy v politických heslech vládnou-
cích garnitur převládá ideologická kamufláž a kdy se věci pojmenovávají pra-
vými jmény.

21. srpen zůstává ovšem neuralgickým bodem čs.-sovětských vztahů. Aniž
bychom podléhali překotným iluzím, chceme vyjádřit i určitou naději, že by se
současný společenský pohyb mohl stát i širším a demokratickou veřejností sdí-
leným podnětem. Souhlasíme, že bolestné evropské problémy, jak to bylo vyjádře-
no v Pražské výzvě, lze řešit jen postupným dlouhodobým a trpělivým překoná-
váním blokových bariér. Sám 24. srpen byl výrazem blokového myšlení, jež pře-
vážilo nad zásadami demokratického uvolňování napětí, ztížilo cestu k doho-
dě v Helsinkách, tyto zásady potvrzující, aby vzápětí znovu vyvstalo jako
překážka jejich uskutečňování. I když argument o západoněmecké hrozbě, jímž
i smlouva z října 1968 zdůvodnila dočasný pobyt sovětských vojsk, pozbyl
smlouvami Spolkové republiky s jejími východními sousedy věcně i právně svou
platnost, je dnes přítomnost sovětských vojsk v Československu faktickou
součástí rozložení vojensko-mocenských sil, s nímž počítají oba bloky. Sta-
žení těchto vojsk je řešitelné pouze v rámci překonávání blokového rozděle-
ní Evropy. Dáváme proto v úvahu, zda by omezování jejich počtu či jejich
stažení nebylo příkladným jednostranným krokem k vojenskému odpoutání. Je-
ho původcům by získal sympatie nejen v Československu, protože by vedl k na-
hrazování ztrnulých blokových postojů konkrétními kroky k dynamickému po-
jetí mírového soužití jako předpokladu míru a spolupráce.

Naši vnitřní krizi lze ovšem řešit jen nově vytvářeným a ustavičně posi-
lovaným demokratismem, hlubáko zakořeněným v politické kultuře našich národů
jako organická část jejich identity. Nejde tedy o odvetu za bezpráví a
obrovské škody, způsobené minulým násilím, nýbrž o pochopení dnešních a
~~xxx~~ zítřejších potřeb čs. společnosti. V tom se nikdo nevyhne odpovědnosti a
každý bude vážen nikoli podle svých minulých, ale podle současných postojů
a činů.

V Praze dne 20. srpna 1985

Jiří Dienstbier
mluvčí Charty 77

Eva Kantůrková
mluvčí Charty 77

Petruška Šustrová
mluvčí Charty 77

Mluvčí Charty 77 Rudolf Battěk je stále věznen.

xxx

Dokument Charty 77/21/1985: Dopis k situaci v Jihoafrické republice

Biskup Desmond Tutu, nositel Nobelovy ceny míru, Jihoafrická republika
Vážený pane biskupe,
jako představitel občanské iniciativy Charta 77, usilující o respektování
lidských práv v Československu, odmítáme jakoukoliv formu diskriminace. Jejím

nejviditelnějším projevem ve vnitřní politice států je dnes jihoafrická politika apartheidu, která už přinesla Vaší zemi tolik neštěstí a zahubila mnoho Vašich spoluobčanů. Vyhlášení a uplatňování výjimečného stavu ve snaze uchovat privilegia vládnoucí bílé menšiny vede jen k další krizi a katastrofám. Neochota vzdát se nadvlády zabíjí a mrzačí lidské životy, ničí hodnoty a ztěžuje ještě více hledání společného jazyka pro řešení, odpovídající soudobým potřebám zeme a zásadám lidskosti.

Spolu s Vámi odsuzujeme politiku jihoafrické vlády jako nemorální, zhoubnou a bezperspektivní a požadujeme propuštění vezňů, pronásledovaných za odmítání apartheidu. Oceňujeme odpor většiny jihoafrického lidu proti tomuto násilí i Vaši snahu o dialog a nenásilný přechod Vaší zeme k přirozenému uspořádání, v němž má každý občan stejná práva a povinnosti vůči společenství, v němž žije.

Dovolte, abychom s Vámi a všem, kdo spolu s Vámi usilují o spravedlivé řešení, vyjádřili svou solidaritu.

V Praze 3. září 1985

Jiří Dienstbier
mluvčí Charty 77

Eva Kantůrková
mluvčí Charty 77

Petruška Sustrová
mluvčí Charty 77

Ladislav Lis, bývalý mluvčí Charty 77, místopředseda Mezinárodní federace pro lidská práva

XXXXX

XXXXX

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných:

Sdělení č.462 /Petr Kozánek a Zdenek Kotrlý odsouzení/
Dne 2.7.1985 vynesl senát okresního soudu v Hodoníně za předsednictví JUDr. Jaroslava Klase v hlavním líčení proti Petru Kozánkovi a Zdeňku Kotrlému rozsudek, jímž je uznal vinnými z pokusu poškozování zájmů republiky v cizině podle § 112 trestního zákona a odsoudil je oba k trestu odnětí svobody v trvání deseti měsíců s podmíněným odkladem na dva roky. Rozsudek nenabyl právní moci. Jak jsme informovali /viz sdělení 329, 346, 454 a 457/, jde o další případ postihu za nezávislou publikační činnost.

9.7.1985

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných
Československá liga pro lidská práva, člen Mezinárodní federace pro lidská práva

Sdělení č.463 /Odvolací řízení v trestní věci proti Petru Kozánkovi a Zdeňkovi Kotrlém/
vi Kotrlém/

Senát krajského soudu v Brně za předsednictví JUDr. Jaromíra Papírníka projedná ve veřejném zasedání, které se bude konat dne 6. září 1985 v jedenáct hodin ve třetím patře soudní budovy v Rooseveltově ulici v Brně, odvolání proti rozsudku okresního soudu v Hodoníně ze dne 2.7.1985. Tímto rozsudkem byli ing. Petr Kozánek a Zdenek Kotrlý uznáni vinnými trestným činem pokusu o poškozování zájmů republiky v cizině /§8/1 k § 112 tr.z./ a každému z nich byl uložen trest odnětí svobody v trvání deseti měsíců s podmíněným odkladem na dva roky. /K průběhu trestního řízení viz naše sdělení č.329, 345, 454, 457 a 462./

Obžalovaným bylo klaueno za vinu pouze to, že se pokusili vyvézt do zahraničí několik básnických sbírek Ivy Kotrlé a Zdeňka Rotrekla, které byly poule krajně problematického znaleckého posudku shledány pochmurnými a pesimistickými. Jejich odsouzení, třebaže jen k podmíněným trestům, je proto absurdním anachronismem, který nemá oporu v čs. právním řádu a odporuje přijatým mezinárodním závazkům, např. Závěrečnému aktu z Helsinek. Krajský soud má nyní možnost dát průchod spravedlnosti a napravit právní a vecná pochybení první instance tím, že oba obžalované viny v úplném rozsahu zproští.

4.9.1985

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných - Čs. liga pro lidská práva, člen Mezinárodní federace pro lidská práva

Sdělení č.464 /Lenka Marečková uvězněna/

Minulý měsíc nastoupila trest odnětí svobody Lenka Mullerová, rozená Marečková, signatárka Charty 77. Tato jednadvacetiletá zaměstnankyně dopravního podniky Metro byla dne 13. března 1985 odsouzena okresním soudem v Písku pro trestný čin pobuřování k trestu odnětí svobody v trvání sedmi měsíců nepodmíně-

ně v I. nápravne výchovné skupině. Takto hodnotil písecký soud přenes jejich básní na oficiálním literárním večírku Klubu mladých autorů v Písku v r. 1983. Slo m.j. o báseň Smrt diktátora, složenou u příležitosti úmrtí L. Brežněva. Případ Lenky Marečkové /viz naše sdělení č. 411, 427 a 428/ byl procesně velmi komplikovaný; proti původnímu rozsudku, jímž byla odsouzena za hanobení k podmíněnému trestu, podal ministr spravedlnosti Antonín Kašpar stížnost pro porušení zákona, již senát nejvyššího soudu za předsednictví Marie Dojčárové vyhověl, původní pravomocný rozsudek zrušil a nařídil píseckému soudu, aby ve věci znovu jednal. Při novém rozhádování se okresní soud musel řídit právním názorem nejvyššího soudu, že Lenka Marečková se přenesem svých básní dopustila trestného činu pobuřování, který je přísněji trestný než původní hanobení

Tento postup čs. justičních orgánů byl v souladu s ustanoveními trestního řádu o stížnosti pro porušení zákona, kterou za určitých okolností může podat ministr spravedlnosti nebo generální prokurátor i v neprospech pravomocně odsouzeného. Protože se tímto postupem opět zahajuje /respektive obnovuje/ trestní stíhání proti tomu, proti němuž dřívější stíhání pro týž trestný čin skončilo pravomocným rozhodnutím soudu, porušuje se samotnou existencí institutu stížnosti pro porušení zákona v neprospech stíhaného zasaahu NE BIS IN IDEM, která je formulována v 7. ustavci 14. článku Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Tento pakt se stal součástí čs. právního řádu, neboť čs. ústavní orgány ho podepsaly a ratifikovaly; tím se m.j. zavázaly, že upraví ty zákony a předpisy, které by byly s tímto paktem v rozporu /viz čl. 2, odst. 2 paktu/. Případ Lenky Marečkové je potom dokladem toho, že tento protiprávní institut je v praxi skutečně používán, dokonce pak v politických kauzách.

Proti rozsudku z 13.3.1985 se Lenka Marečková odvolala. Svě odvolání vzala zpět před 9. květnem 1985, kdy byla vyhlášena amnestie. Zpět vzetím jejího odvolání měl rozsudek nabýt právní moci. Kdyby tento rozsudek byl v den vyhlášení amnestie pravomocný, byl by její trest plně amnestován. Soud se však vyslovil, že zpět vzetí jejího odvolání je neplatné, protože je učinil za ni a jejím jménem její obhájce, zatímco zákon ve snaze poskytnout maximální ochranu trestně stíhanému stanoví, že tak musí učinit odsouzený osobně. Lenka Marečková tak neučinila, protože byla chybně poučena svým obhájcem. Tím se tedy stalo, že její trest nebyl amnestován. Znovu se musíme vrátit k úvahám o amnestii poukazem na to, že k upevnění právního vědomí a pocitu spravedlnosti těžko může přispět takové formální kritérium amnestie, podle něhož i delší tresty jeanou jsou a jeanou nejsou amnestovány jen proto, že odsouzený řádně vzal či nevzal své odvolání zpět.

Zjevná krutost, spočívající ve faktu, že aplikace ustanovení poskytujícího zvýšenou ochranu obviněného měla za následek, že jeho trest nebyl amnestován, byla odstranitelná cestou milosti. Neboť institut milosti slouží právě m.j. k tomu, aby nedocházelo k nepřiměřeným postihům tam, kde je třeba vzít ohled i na jiné okolnosti než stanoví zákon. Lenka Marečková, která se měsíc před svým nástupem trestu provdala, o milost požádala. Nebylo jí však dosud vyhověno a soud, který žádala o odklad nástupu výkonu trestu až do doby vyřešení žádosti o milost, jí odklad nepovolil.

Celý případ Lenky Müllerové roz. Marečkové je tristním obrazem čs. justice, a to jak z legislativního, tak z procesního hlediska.

5.9.1985

Výbor na obranu nespravedlivých - Čs. liga pro lidská práva
člen Mezinárodní federace pro lidská práva

Sdělení č. 465 /Policejní represe k srpnovému výročí/

V průběhu měsíce srpna a začátkem září provedla Státní bezpečnost řadu akcí proti předním aktivistům Charty 77, která k 17. výročí srpnové invaze vydala dokument. Státní bezpečnost se snažila vydání tohoto dokumentu zmařit nebo alespoň znesnadnit; když již 9.8. získala text dokumentu, který byl k 21. srpnu zveřejněn, pokračovala v represáliích, m.j. zahájením trestního stíhání ve věci /t.j. nikoli proti konkrétnímu pachatelů/ pro přípravu trestného činu pobuřování, již se měli dopustit osoby, které dokument sepsaly, rozšířily apod.

O událostech mezi 9. a 18. srpnem 1985, kdy StB zajistila zneužívajíc zákona o SNB resp. zadržela pro podezření z trestného činu podle tr. řádu Václava Havla /a to v průběhu jediného týdne dvakrát na 48 hodin/, Jiřího Dienstbiera, Ladislava Lise, Jitku Vouřanskou, Tomáše Petřivého a Miroslava Kusého, přičež u nich provedla domovní a jiné prohlídky, informuje dopis dramatika Václava Havla, člena našeho výboru, který dne 25.8.1985 poslal generálnímu prokurátorovi ČSSR. Dopis zveřejňujeme v příloze tohoto sdělení. V týnu od 12. do 16.8. byli kromě těch, o nichž píše Václav Havel, na srpnový dokument Charty 77 vv-

slýchání Eva Kantůrková, Petruska Šustrová a Petr Uhl; dále byl 43.8.vyslý-
chán Josef Vlček z Olomouce.

V rámci trestního stíhání byli potom vyslechnuti jako svědci Eva Kantůrko-
vá 27.8.v Písku, Jiří Dienstbier 29.8.v Praze-Ruzyni a Petruska Šustrová 3.9.
v Praze-Ruzyni. Vyšetřovatelé Státní bezpečnosti se při vysleších mj. dotazo-
vali, zda současní mluvčí Charty 77 garantují svými podpisy autenticitu doku-
mentů Charty 77 obecně, srpnového dokumentu pak zvláště.

6.9.1985

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných - Čs.liga pro lidská
práva, člen Mezinárodní federace pro lidská práva

Příloha: Dopis Václava Havla generálnímu prokurátorovi ČSSR z 25.8.1985

Pane generální prokurátore,
povazuji za svou povinnost Vás informovat o akcích, které proti mně nedáv-
no podnikly některé složky SNB, protože jsem přesvědčen, že šlo o akce bez-
důvodné a svévolné, ne-li přímo protizákonné, které poškodily doma i v zahra-
ničí pověst československého státní aparátu.

Už od jara jsem plánoval, žemouniknu -po mnoha letech- týdenní prázdnino-
vou cestu po ČSSR, navštívím při ní různá místa, která neznám, a navštívím
různé své přátele na jejich rekreačních chalupách či v místech jejich trvalé-
ho bydliště, pokud žijí mimo Prahu. Domluvil jsem se se svou přítelkyní Jit-
kou Vodňanskou, že tuto cestu podnikne se mnou, a s ohledem na její časové
možnosti jsem termín cesty určil na doby od 9. do 17.srpna 1985. O této cestě
jsem dlouho napřed otevřeně mluvil a s přáteli, které jsem houlal navštívit,
ji vykořespondoval. Předpokládal jsem, že orgánům SNB je tedy můj plán dáv-
no předem znám a nijak mi to nevadilo, protože jsem neměl důvod ho před nimi
skrývat. /Možná tento předpoklad může být chápán jako výraz neopodstatněného
podezření, že policie porušuje listovní tajemství; toto podezření však po mno-
ha mých předchozích zkušenostech neopodstatněné nebylo, což se ostatně i v
daném případě potvrdilo například tím, že místa letního pobytu některých
mých přátel byla přesně v den, kdy jsem je měl navštívit, obklíčena policií,
anebo ještě průkazněji tím, že místní orgány SNB v některých místech byly
předem upozorněny na mou plánovanou návštěvu a pověřeny hlásit okamžitě pří-
jezd mého auta. Tato opatření nemohla být založena na ničem jiném než na in-
formacích, pocházejících z mé korespondence./

Čtyři hodiny před mým plánovaným oujezdem z Prahy předjela před náš praž-
ský dům Tatra 613 s třemi příslušníky SNB v civilu, kteří mi sdělili, že ma-
jí za úkol mne sledovat na území Prahy, což také činili. Když jsme pak s J.
Vodňanskou opouštěli Prahu a zahajovali tím náš výlet, opravou nás opustili
i oni, ale až v okamžiku, kdy nás začala sledovat jiná Tatra 613 s jinými
třemi muži, kteří rovněž své poslání neskrývali a běžně se o něm se mnou ba-
vili. První zastávkou naší cesty byla usedlost přítele Ladislava Lise v Pek-
le u České Lípy. Když jsme tam dorazili, čekali nás tam už /další důlaz, že
policie byla obeznámena přesně s naší trasou/ příslušníci SNB z České Lípy,
kteří převzali naše sledování. Šli za námi při naší procházce lesem a pak
hlídali před Lisovým domem. Asi kolem 20.hodiny zapínalo tento dům náhle vel-
ké množství dalších příslušníků SNB, kteří přišli prý provést domovní pro-
hlídku, jejímž údajným cílem bylo nalézt dokumenty Charty 77 k sedmáctému
výročí invaze z roku 1968. Jak zákon vyžaduje, nejprve vyzvali Ladislava Li-
se, aby jim zmíněný dokument dobrovolně vydal. Lis jim sdělil, že tento doku-
ment nemá. Oni odpověděli, že tedy počkají na další instrukce. Jak se pozdě-
ji ukázalo, přibližně v téže době přišli jiní příslušníci SNB do nedaleké
chalupy Jiřího Dienstbiera, mluvčího Charty 77, s týmž požadavkem. Dienstbier
jim žádaný dokument dobrovolně vydal, čímž domovní prohlídka u něj pozbyla
svého údajného důvodu. Přesto byla provedena. My jsme zatím u Lisů večeřeli
a bavili se, přičemž příslušníci SNB stále čekali na své instrukce. Po del-
ším dohadování se podařilo dosáhnout aspoň toho, že většina jich čekala před
domem a pouze čtyři seděli s námi v místnosti a tři hodiny mlčky přihlíželi
naší zábavě. Asi ve 23 hodin přišli další a u Lisů byla zahájena domovní
prohlídka /zjevně zbytečná, protože hledaný text v té době policie už měla/.
Já byl v téže chvíli zadržen a odvezen do Prahy do kanceláří SNB 88v Bartolo-
mejské ulici. Byl jsem podroben krátkému výsledku, při němž mi byly položeny
pouze dvě otázky: co vím o chystaném dokumentu Charty 77 a jaký je cíl mé
prázdninové cesty. Vypověděl jsem po pravdě, že o dokumentu Charty 77 nevím
nic a že má cesta má rekreační charakter a nijak nesouvisí s mou občanskou

angažovaností a tím méně s Chartou 77 a jejím srpnovým dokumentem. Tento dokument nebyl u Lise ani u mne nalezen a nebylo tedy jakéhokoli důvodu naše setkání s ním naučle spojovat a tím méně -pakliže bychom vůbec pristoupili na to, že vlastnění takového dokumentu je něčím podezřelým- nás dále zadržovat. Přesto jsem se stal "podezřelým z přípravy trestného činu vytržnictví" // a byl na základě toho uvržen na 48 hodin do cely předběžného zauržení. Jak jsem později zjistil, zauržení byli po tutéž dobu i Ladislav Lis a Jiří Dienstbier.

Toto mé první zauržení nejen že tey nemělo žádný věcný důvod, ale navíc nevedlo a ani nemohlo vést k odhalení nějakých nových skutečností, které by vznesené podezření potvrzovaly a otevíraly tím možnost případného obvinění. Proto jsem byl také po osmačtyřiceti hodinách propuštěn, čímž podezření, proti mně vznesené, formálně zaniklo.

Dne 12.8. jsem se vrátil do Lisova domu v Pekle, kde mne čekala J. Vouřanová a kde bylo rovněž mé auto. Po dvoudenním nesmyslném zdržení jsme pak -už nesledováni- pokračovali v načaté cestě. Měl jsem zato, poněkud přeučasně, že policie se s mnou turistickou cestou smířila a nepovazuje ji už nadále za "podezřelou". Týž den opoledne jsme dorazili do rekreační chalupy Vlasty Chramostové a Stanislava Miloty v Prysku. Večer jsme zjistili, že dům je hlídán policejním autem s osádkou. Přespali jsme tam a já se ráno příslušníků SNB v civilu, kteří nás hlídali, dotázal, zda mne mají pouze sledovat nebo zda mají nastat nové komplikace. Jasne jsem jim řekl, že pakliže policie moji cestu považuje stále za podezřelou a houká ji i nadále různé mařit, vyslychat přátele, které navstívíme, zadržovat je nebo dělat u nich domovní prohlídky, jsem připraven svou cestu přeučasně ukončit a vrátit se na svou chalupu v Krkonoších. Byl jsem ujisten, že mohu normalne pokračovat v cestě, že komplikace už nebudou, pouze budu sledován.

Což se také stalo. Navštívili jsme pak v dalších dnech nekolik přátel /původní plán jsme ovšem museli vzhledem ke ztrátě dvou dnů poněkud zredukovat, v kteréžto souvislosti stojí za pozornost, že policie -jak jsem se později dozvěděl- hlídala v příslušný den i ty, které jsme ze své trasy vypustili, nevědouc pochopitelně, kdo vypustíme a koho nikoliv, a chtějíc mít svou akci zřejmě zajištěnu ještě důkladněji, než jí to umožňovalo naše pouhé sledování/, prohlíželi si různá méně nám známá města a památky, koupali se na různých koupalištích. Po celou dobu jsme byli nepřetržitě sledováni příslušníky SNB v civilu, disponujícími trvale nekolika auty. V místech, kde jsme hodiali přenocovat, nás vždy tá, kteří nás sledovali z předchozího místa, předali novým, místním. Všichni naši sledovači se mnou bežně komunikovali, chovali se vcelku korektně, občas, když jsme v nějakém městě zabloudili, nás sami navigovali k místu, kam jsme mířili, nekdy na naši žádost, v jednom případě ~~xxx~~ dokonce sami od sebe /opět důkaz přesné obeznámenosti s naší plánovanou trasou/. Koupali se s námi nebo nás pozorovali dalekohledem z protilehlé strany rybníka, legitimovali stopaře, které jsme vezli. Jednou nám byla provedena prohlídka auta, jeho technického stavu, všech dokladů, byl prohlédnut obsah našich zavazadel a pak vše pokračovalo obvyklým způsobem.

Dne 15.8. v Olomouci, kde bylo do našeho sledování zapojeno obzvlášť velké množství osob, jsem se rozhodl k pokusu předejít dalším eventuálním komplikacím /zvláště s ohledem na to, že se blížíme k ožehavé česko-slovenské hranici/ a napsal jsem dopis, adresovaný "podplukovníkovi Říhovi nebo jinému vyššímu důstojníkovi StB z Prahy, který rozhoduje o akcích, souvisejících s mou osobou". V tomto dopise jsem se odvolal na to, že mne adresáti nejednou ujišťovali o tom, že jsou jisté sféry, v nichž je mezi nimi a mnou možná korektní dohoda, a že mne nejednou v bizeli, abych -octnu-li se v nějaké nevyjasněné situaci- se neváhal na ne obrátit /dali mi ~~sta~~ i svou přímou telefonní linku/. Vycházejíc z tohoto jejich ujišťování, pokusil jsem se o jakousi takovouto "dohodu", dá-li se to tak nazvat. Napsal jsem jim, že pakliže neso moji cestu po ČSSR s nelibostí /totiž považují-li ji za nevhodnou či podezřelou nebo nežádoucí/ a houkají ji provázet dalšími akcemi, resp. tyto akce stupňovat /napr. pourobovat mne či další osoby novým výsledkům, domovním prohlídkám atd./, jsem připraven dobrovoľne a ihned svou cestu ukončit a vrátit se domů. Houkají-li se i naučle omezit na mé pouhé sledování, budu v cestě pokračovat /na sledování jsem totiž zvyklý a kdyby mi mělo bránit v pohybu, nemohl bych se velmi často pohybovat vůbec/. Tento dopis jsem předal svým sledovatelům, kteří ho slíbili postoupit dál. Napsal jsem v něm, že eventuální odpověď mi lze přeuat rovněž prostřednictvím dvých sledovatelů. Mnohokrát

jsem byl různými vyšetřovateli přesvědčován o tom, že povinností SNB /v mém případě konkrétně StB/ je preventivně čelit trestné činnosti /že na to, co je a co není v mém případě trestná činnost, mají tyto orgány jiný názor než já, je ovšem jiná věc/, přecházet konfrontacím, varovat atd. atd. Svůj dopis jsem tedy chápal tak, že dávám orgánům SNB -nazíráno z jejich hlediska- příležitost mne varovat, a zároveň jako signál, že jsem v daném případě připraven se jejich výzvou řídit. Zdůraznil jsem rovněž, že eventuální nová vážnější konfrontace, které bych ráu tímto přešel, by měla nevyhnutelně širokou publicitu /jako jí ostatně měl už zásah u Lisů/, na níž nemá pravděpodobně zájem ani československý stát a o níž nestojím ani já /mou ctižádostí vskutku není vstupovat do obojstranného podvědomí především jako člověk, který je jednou týdně zatčen/.

Pokračovali jsme v cestě; žádný vzkaz či výzva nebo varování, jež by reagovaly na můj dopis, mi tlumočeny nebyly, což jsem chápal jako tichý souhlas policie s tím, že budu ve své cestě pokračovat, a jako známku, že už nenastanou žádné vážnější komplikace.

Zle jsem se však přepočítal.

Dne 16.8. kolem 20. hodiny jsme dorazili do Bratislavy k příteli Miroslavu Kusému, kde jsme minili přespat. Další den jsme měli v plánu naši cestu ukončit na mé chalupě ve Vlčicích u Trutnova. Asi deset minut poté, co jsme dorazili ke Kusým a uvítali se s nimi, zazněl zvoňek a nastala známá situace: dům se naplnil mnoha oříslušníky SNB, vykazujícími se příkazem k domovní prohlídce. Já byl opět zadržán a odvezen do budovy bratislavského ministerstva vnitra, kde jsem byl podroben přesně témuž výsledku jako před týdnem v Praze: týkal se srpnového dokumentu Charty 77 a důvodu mé cesty ~~na~~ po ČSSR. Opět jsem se stal ~~z~~ "podezřelým", tentokrát pro změnu "z přípravy trestného činu pobuřování". Ačkoli mé předchozí zadržení jasně ukázalo, že jsem byl -i z hlediska představ StB o "podezřelosti" - podezírán bezdůvodně a ačkoli mezitím policie /nepřetržitě mne sledující/ neobjevila žádný nový fakt, který by mohl mou "podezřelost" obnovit, stal jsem se už podruhé podezřelý z toho, z čeho jsem už jednou podezřelý byl: totiž z toho, že má cesta nějak souvisí s Chartou 77 a jejím srpnovým dokumentem. Tentokrát šlo tedy o podzřelost dvojnásob bezdůvodnou a nesmyslnou. Ani v tomto případě nebyl nikde a u nikoho inkriminovaný dokument nalezen, přičemž tentokrát bylo ještě zřejmější než před týdnem, že má cesta s ním nemá a nemůže mít nic společného. Nehledě ~~na~~ k tomu, že pokud se policie navzdory všem faktům nezavala svého obsedantního pocitu, že má cesta je celkově jaksi podezřelá, měla mezitím bezpočet nových příležitostí mé údajné "příprave trestného činu" zabránit, varovat mě před ním resp. čelit mu preventivně, jak je její /~~základ~~ tak často zdůrazňovanou/ zákonnou povinností: oficiálně varován jsem přece mohl být už při svém prvním zadržení a prakticky kdykoli během své cesty /provázené, jak už jsem popsal, trvalou fyzickou ~~přítomností~~ přítomností příslušníků SNB/; výzva, abych v cestě nepokračoval a nějakého přeupokládáného "trestného činu" se tím neopustil, mi mohla být konečně vzkázána i jako odpověď na můj dopis /který byl, mimo jiné, z mé strany velkým kompromisem: věda dobře, že se svou cestou ničeho trestného neopouštím a nedopustím, de facto jsem se tázal policie, zda mne nechce před pokračováním v této cestě varovat, a zároveň jí dával najevo, že jsem ochoten se jejím eventuálním doporučením řídit/.

Navzdory tomu všemu a navzdory tomu, že jsem to vše znovu trpělivě v úvodním výslechu vysvětlil, a do protokolu nauiktovat, byl jsem opět -jakožto "podezřelý"- uvržen do cely předbežného zadržování, kam byli postupně uvrženi i Miroslav Kusý, Tomáš Petřivý /který byl u Kusých v době příchodu policie/ a tentokrát dokonce i Jitka Vouřanská, která není signatárkou Charty 77 a evidentně se jí různá ta "podezření" nemohou týkat. U Kusého a Petřivého byly opět domovní prohlídky. Kromě různých dokumentů o evropském mírovém hnutí, exilových a krajanských časopisů a knih /včetně mé knihy z nejvyššími instancemi nejpřísněji proěřené, totiž knihy mých dopisů z vězení/, což jsem si všechno převážel z Prahy na svou chalupu a což policie už tradičně zabavuje, bylo nám při důkladné prohlídce auta odebráno i mnoho dalších věcí, které obvykle odebírány nebývají: od pětadvaceti kazet s nahrávkami různých /veřejně působících/ kapel a zpěváků /včetně skupiny Pink Floyd, Jonna Lennona apod./, přes automobilní schránku na tyto kazety a adresář J. Vouřanské až po nepopsané dopisní papíry a mapu ČSSR s vyznačením trasy naší právě se dovršující cesty.

Proti svému novému zadržení jsem pochopitelně protestoval a abych svůj protest zesílil, držel jsem protestní hladovku.

Když mé zadržení dne 18. srpna skončilo a já byl převezen před budovu ministerstva vnitra ke svému autu, vyšel z této budovy starší muž /mohl to být náměstek ministra i vrátný, nepředstavil se mi/ a autoritativně mi oznámil, že musím Bratislavu okamžite opustit /ani zatelefonovat mi nedovolil/, že se tam nemám prý dalsích dvacet let ~~ukaz~~ objevovat a že totéz mám vzkázat svým přátelům. Zatímco J. Vouřanská byla týž den ráno /proti své vůli: chtěla pochopitelně odjet se mnou a navíc měla v mém autě všechny své věci, včetně klíčů od bytu/ vsazena do rychlíku a v doprovodu příslušníka SNB donucena odjet do Prahy, já byl v dopoledních hodinách menším konvojem policejních aut /jedno přede mnou a nevím kolik za mnou/ vyvezen z Bratislavy /údajně na dvacet let/ a pak sledován nacestě do Prahy, v Praze i na závěrečné cestě z Prahy na svou chalupu, kam jsem dorazil 19.8.

Charta 77 od svého vzniku zdůrazňuje /a i já to mnohokrát řekl a napsal/, že je občanskou iniciativou, založenou na ústavně zaručeném petičním právu, a že všechno pronásledování či kriminalizování její práce je v rozporu s ústavou ČSSR, mezinárodními pakty o lidských právech, četným dalsími zákony, jakož i se samotným zdravým rozumem. I kdyby tedy má prázaninová cesta byla s mým angažmá v Chartě 77 nějak souvisela, nebyl by to podle mého názoru důvod k jakýmkoliv bezpečnostním opatřením či zásahům. Má cesta ovšem, jak je zřejmé a jak ostatně ze vseho toho vyslychání, hledání a sledování jasne vyplynulo, vůbec s Chartou 77 nesouvisěla, takže ani z hlediska těch, kteří by rádi Chartu 77 za trestnou věc považovali, nebyly k jakýmkoliv zásahům důvody, natož k zásahům tak početným, rozsáhlým a bezduše se opakujícím.

Celková bilance mé prázaninové cesty je tedy tato:

1. Má cesta přímo či nepřímou a na různé dlouhou dobu zaměstnala -podle mého hrubého odhadu-~~xxx~~ na tři stovky příslušníků SNB a jen díky tomu /nepocítám-li výlohy na benzín apod./ stále československý stát nejméne stokrát víc než mne.

2. Tato cesta mi byla trochu zkažena, ale nikoli úplně: rozhodne na ni budu vzpomínat déle, než bych na ni vzpomínal, kdyby byla proběhla normálně.

3. Všechny bezdůvodné a nesmyslné zákroky, s mou cestou související a k 21. srpnu policií výslovně vztahované, a mezi nimi především to, že jsem byl v jejím průběhu dvakrát ve vězení a že v něm bylo mimo mne ještě dalsích pět občanů, znovu upozornily domácí i zahraniční veřejnost na pozapomínané výročí, na to, jaké praktiky režim, intervencí Varšavské smlouvy u nás instalovaný, používá, a samozřejmě také mnohonásobně zvýšily publicitu srpnového dokumentu Charty 77, na který vlastně teprve náležitě upozornily a který barvitou dokumentací doplnily /a s nímž ~~xx~~ jsem se já sám, mimochodem řečeno, seznámil až po návratu domů ze zahraničního rozhlasu/. Oči mezinárodní veřejnosti byly zásluhou některých složek ministerstva vnitra opět upnuty k naší zemi a to způsobem, který jí věru žádnou slávu neudělal.

4. Okolnost, že policie měla tolik snadných příležitostí mne od mé cesty odvrátit a že jich nevyužila, vyvolává ve mne nevyhnutelně dojem, že někomu -z důvodů, o nichž bych mohl pouze spekulovat- velmi záleželo na tom, aby k těmto pozornost vyvolávajícím konfrontacím došlo.

Vášim posláním je střežit dodržování zákonů v naší zemi. Zádám Vás proto, abyste i události, které jsem Vám tu vylíčil, posoudil z hlediska jejich zákonnosti, tj. z hlediska zákonných úkolů a pravomocí SNB, a posléze i z hlediska širších politických zájmů československého státu.

25.8.1985

Václav Havel,
U dejvického rybníčku 4, Praha 6

xxxx

Jména a adresy členů Výboru na obranu nespravedlivě stínaných byly zveřejněny ve sdělení VONS č. 400, které ~~xxxx~~ vyšlo mj. v Info o Ch 77 v listopadu 1984. Všechna sdělení VONS jsou zasílána Federálnímu shromáždění ČSSR.

xxxx

xxxx

Dopis vůdce Labour Party prezidentu ČSSR

2. července 1985

Vážený pane prezidente Husáku,

píši Vám, abych Vám vyjádřil své znepokojení ohledně pokračujícího věznění Rudolfa Battka, mluvčího Charty 77 a předsední představitel nezávislé socia-

Je Vám známo, že se Labour Party už v minulosti zajímala o pronásledování pana Battka, které je důsledkem jeho postojů, především pak jeho činnosti v oblasti lidských práv. Nikdy jsme neobdrželi uspokojivou odpověď ani jsme se nedozvěděli o žádných změnách. Zhoršující se zdraví Ruoolfa Battka mě vede k tomu, abych se na Vás z humanitárních důvodů obrátil znovu.

Jsmo přesvědčeni, že zdravotní stav p. Battka, který se, jak je nám známo, ve vězeňských podmínkách denně zhoršuje, je důvodem pro prominutí zbytku trestu a zrušení rozhodnutí o tzv. ochranném dohledu.

Proto Vás jménem britské Labour Party žádám o toto rozhodnutí, které by v naší zemi bylo chápáno jako projev dobré vůle a lidskosti, jenž by Vaší vládě přinesl uznání. S pozdravem
Neil Kinnock, poslanec Dolní sněmovny

XXXX

XXXX

Z diskuse o Pražské výzvě

V minulém čísle Info o Ch 77 jsme mj. referovali o stanoviscích, která k Pražské výzvě zaujaly britské mírové skupiny a organizace. Nedopatřelím se stalo, že informaci o dopise END /European Nuclear Disarmament - Evropské jaderné odzbrojení/ z Londýna, podepsaném východoevropskou koordinátorkou Judithou Eversleyovou a organizační tajemnicí END Fionou Weirovou, jsme nesprávně uvedli jako informaci o dopise CND /Campaign for Nuclear Disarmament - Kampaň za jaderné odzbrojení/. Při vlastním referování o dopise END jsme v textu uváděli správně ~~výzvu~~ zkratku END. Již v červnu t.r. jsme dostali, kromě dopisu od END, také dopis od CND z Londýna, který podepsal Stephen Brown, mezinárodní tajemník CND. V dopise se uvádí, že CND považuje výzvu "za významný příspěvek k dialogu, který je potřebný vést na všech úrovních pro překonání současné nebezpečné situace". CND organizuje diskusi o výzvě a připraví podrobnější odpověď.

CND i END jsou dvě britské mírové organizace, s nimiž Charta 77 udržuje již delší dobu styky, o nichž jsme již několikrát v Info o Ch 77 referovali. Tím více nás záměna názvů a nešťastné vynechání informace o stanovisku CND v minulém čísle mrzí. Obema organizacím i čtenářům se omlouvámé.

Dále zveřejňujeme informace o stanoviscích dalších mírových skupin a jiných organizací, s nimiž jsme se mohli seznámit. Plné texty těchto příspěvků a dalších stanovisek jsou otištěny ve sborníku Komentáře č. 2 a č. 3, léto 1985.

Ost-West Dialog /Dialog Východ-Západ/ ze Západního Berlína v analýze, která je zatím nejpodrobnější, sdílí názor, že "jiná politická struktura Evropy, jiná Evropa než rozdělená na bloky se zbranemi napřeženými proti sobě, může uvažována a navrhována jen z celoevropského hlediska". Konstatuje, že toto stanovisko zastává v mírovém hnutí jen menšina a že je tomu tak ~~proto~~ i proto, že "dosud nemáme vypracovanou politickou strategii, která by šla za rámec bezatomové Evropy". Mírové hnutí sice už nemá sílu z r. 1983, kdy vyvolávalo akce statisíců, avšak "nikdy nebylo jen hnutím orientovaným na mocenské rozhodování. Jako antibyrokratické hnutí směřovalo hlouběji ke změnám kořenů společnosti." Pokud jde o východiska uvažování, Ost-West Dialog píše: "Ať vás udiví, že hounoty evropského osvícenství jako svoboda, práva jednotlivce, spravedlnost a lidská důstojnost se musejí do západních diskusí o míru teprve vědomě vnášet, že u nás se už nemyslí v této historické kontinuitě. To už souvisí s tím, že v těchto otázka jsme postiženi méně a jinak než vy. Souvisí to však i s tím, že západní poválečná generace vyrostla v takových interpretacích těchto hodnot jako byla 'západní svoboda' a 'atlantické společenství hodnot' a ve svém aktivním jádru proti takovým interpretacím bojovala, protože poznala, že nejsou skutečným rozchodem s realitou války, fašismu, potlačování a vykořisťování; s realitou války, která byla přece také věcí Evropy. Mluvíme-li o evropské vůli, o evropské budoucnosti překonávající rozdělení na bloky, musíme určit, v které historické traumatické Evropy se nacházíme, s jakým historickým poučením chceme rozvíjet perspektivy budoucnosti. Že si tu máme houně co povědět my na Západě s vámi na Východě, s rozdílnými společenskými zkušenostmi od roku 1945, je samozřejmé." Ost-West Dialog se nadále podrobně a kriticky zabývá některými základními myšlenkami Pražské výzvy: procesem Helsinky-Madrid, potížemi interpretace ~~pro~~ nedělitelnosti míru, rozdělením Německa a právem Němců na sebeurčení, mírovou smlouvou s Německem jako nástrojem pozitivní změny v Evropě, odchodem cizích vojsk a sbližováním EHS

Humanitas International, americký výbor pro lidská práva /pouepsána Joan C. Baezová, předsedkyně/ plně podporuje zásady, vyjádřené v Pražské výzvě a oceňuje "úsilí signatářů, s nimiž zahájili tento kritický dialog o odzbrojení a lidských právech. Výzva významně přispívá k dialogu tím, že vytváří rámec pro jednotu mírových a demokratických hnutí na Východě a Západě a vizi svobodné a sjednocené Evropy." H.I. konstatuje, že v tomto dialogu bylo zatím slyšet málo hlasů z USA. Bude se snažit širší americké veřejnosti zprostředkovat otázky předložené Pražskou výzvou. "Od našeho založení v roce 1979 jsme zabývali stejnou měrou jak odzbrojením tak lidskými právy a jsme přesvědčeni, že jsou zásadně a neodvratitelné."

Labour Party z Velké Británie /pouepsán generální tajemník J.L. Whitty/ celkově výzvu vítá a vyjadřuje jí podporu. Podle jejího názoru by na začátku každého posuzování současného stavu mělo být řešeno, že vážně existující napětí je "živeno zbrojnými závody a zvláště jadernými zbrojnými závody, které ohrožují životy nás všech". Pokrok v rozhovorech mezi USA a SSSR o zbrojení "může vést k opravovému snížení počtu zbraní, uvolnění napětí a politickému pokroku". Všeobecná podpora těchto rozhovorům je pro Labour Party zásadní otázkou. Strana se dále vyslovuje pro rozpuštění NATO a Varšavské smlouvy, myslí však, že "jakákoli jednání o nemeckém sjednocení, o sjednocení Evropy, o vzájemném sblížení nebo o rozpuštění bloků musejí vycházet z koncepce vytvoření celkového bezpečnostního systému."

Nei til Atomvæpen /Ne atomovým zbráním/ z Norska /pouepsání Mette Kloumann a Magne Barth/ píše, že "pochopení rozhodující role evropské politiky tvoří základnu lidového odporu proti jaderným zbráním v Evropě. Cílem našeho hnutí je snížení a konečné ~~zrušení~~ zrušení jaderných zbraní na Východě a Západě." Nei til Atomvæpen se v r. 1983 podílelo na výzvě mírových hnutí z pěti severovýchodních zemí na vytvoření pásma bez jaderných zbraní. "Pásmo nemá být pokusem vytvořit nepropustný deštník, chránící nás před jadernou válkou, nýbrž opatřením k vytváření důvěry pro posílení détente a odzbrojení v celé Evropě." Po zastavení jaderného vyzbrojování by mělo dojít ke stažení všech jaderných zbraní z cizích území. Zeměpisné podmíněná asymetrie vyžaduje, aby "stažení těchto zbraní z území amerických spojenců v Evropě bylo doprovázeno také stažením jistých zbraní s podobnými funkcemi, umístěných na sovětském území."

CODENE /Comité pour la dénucléarisation de l'Europe - Výbor pro bezjadernou Evropu/ z Paříže vítá Pražskou výzvu jako skvělou základnu pro diskusi. Ztotožňuje se s vůlí hájit "právo každého občana, skupiny či národa spolurozhodovat o událostech ovlivňujících nejen každodenní život, ale samotné přežití". Pokud jde o Helsinky, CODENE upozorňuje, že dohody nejsou často uplatňovány. Západní mírová hnutí jsou budována na ~~základě~~ základě minimálního konsensu a v současné chvíli by bylo problematické budovat tento konsensus na tak komplexní a kontroverzní otázce jako je helsinský proces. Stažení cizích armád "musí pro nás doprovázet zmrazení a stažení jaderných zbraní, rozmístěných na obou stranách železné opony".

IDEO /Sdružení "Iniciativy pro dialog mezi Východem a Západem"/, člen evropského byra pro dialog Východ-Západ z Francie souhlasí s koncepcí Pražské výzvy a s tím, že "pouze perspektiva demokratické a svéprávné Evropy je schopna překonat nebezpečné napětí, jímž náš kontinent žije". Strach z destabilizace dosud brzdil rozvoj styků mezi společenskými hnutími Východu a Západu. "Překonat Jaltu znamená pro nás také zanechat oně zrcadlové hry, jejímž pravidlem dlouho bylo, že opozice daného tábora se stále snažila najít spojence ve vládních či vedoucích kruzích druhého bloku. Prvním krokem k demokratické a svéprávné Evropě je přímý dialog a spolupráce mezi emancipačními hnutími Východu a Západu."

KOS /Výbor společenského odporu/ z Polska sdílí představu o "Evropě zbavené vnitřního a vnějšího násilí". Podporuje stanovisko Pražské výzvy ohledně sjednocení Německa a neporušitelnosti evropských hranic, zdůrazňuje však, že "osud svobodných národů, zbavených nezávislosti Sovětským svazem, je stejně důležitý problém: novou Evropu nelze budovat bez spoluúčasti Litevců, Lotyšů, Estonců, Bělorusů a Ukrajinců". Okolnost, že v Pražské výzvě není budoucí účast těchto jmenovaných národů /Rusové však v textu KOS jmenování nejsou/ výslovně uvedena, brání polskému KOS k Pražské výzvě se připojit. Druhým důvodem, proč se s ní polští přátelé nemohou identifikovat je to, že nesdílejí pozitivní hodnocení výsledků helsinských jednání a domnívají se, že "přes formální zdání tyto výsledky posílily princip blokové politiky, místo aby ho překonaly". Sporné otázky lze však překlenout dialogem. KOS v dopise Chartě 77 ujišťuje o "plné solidaritě" a vyjadřuje "vůlečnost za častou podporu zápasu proti zotročování a násilí, které se tak brutálně dotkly i vašich národů".

Dopis Zdeny Tominové přátelům do Československa

Londýn 6.8.1985

Milí přátelé,

přiznávám, že se mi letos do Amsterdamu na END Convention, což je snad nejlépe přeložitelné jako "setkání", příliš nechtělo. Už loni v Perugii mi přišlo, že přítomnost exulantů z naší části Evropy na setkáních END 1/ může být za určitých okolností dosti matoucí. Měla jsem dokonce i v úmyslu přemlouvat ostatní exilové přátele z jiných zemí, aby též nejeli, a západní přátele pak k tomu, aby na každém pódiu a v každé diskusní místnosti vystavili prázdné židle se jmény těch, kteří by byli chtěli přijet, leč nebylo jim umožněno nebo jim bylo byti za mřížemi, a aby se sami, tj. Angličané, Holanďané, Italové, Francouzi atd., postarali o čtení a propagaci psaných či jinak zaznamenaných příspěvků ze střední a východní Evropy a ovšem rovněž z Turecka. Nebyla jsem přitom vedena myšlenkou bojkotu, k nemuž vyzývali někteří polští přátelé, aby tak jaksi potrestali západní mírová hnutí za to, že tvrdoošijně zvoní na svá setkání mírové oficiály, nýbrž snahou nezakrýt fyzickou nepřítomnost "východních nezávislých", která je sama o sobě přece výpovědí o stavu věcí evropských, nevytváret iluzi o jejich "zastoupení" skrze účast exulantů a zároveň tak vyzdvihnout jejich /vaši/ účast duchovní a diskusní.

Pak ovšem přišla, přímo přiletěla, Pražská výzva. Nejsem rozhodně sama, kdo je přesvědčen, že nic jasnějšího a počestnějšího nemonlo v Amsterdamu - a ex ovšem i před ním a po něm - zaznít a zahlučet. /Zahlučet nikoli ve smyslu zubního kazu, nýbrž ve smyslu trávniho semene, padlého do půdy ne zrovna neplodné, ale udusané do tvrda./ Zkušenost Palach Pressu 2/ se zoufalou nesnadností umístit Pražskou výzvu do novin a jiných masových prostředků ukázala ihned, že bude zapotřebí každé ruky a nohy, aby to dobré - a každému "disidentskému" či "východoevropskému" stereotypu se vymykající - sémě nezapadlo. V Anglii a přilehlém okolí učinil PP co mohl a i co už snad ani nemohl, přičinilo se i britské END; na jihu se činily Listy 3/, ve Švédsku Fr Janouch 4/, který obeslal setkání END pěkně vypravenou brožurkou v jazyce anglickém /bohužel v ní bylo spousta jazykových chyb, ale nešť/, obsahující jak Pražskou výzvu, tak Havlovu Anatomii jedné zdrženlivosti. Já jsem měla příležitost vyvézt výzvu do Kalifornie, Texasu a Nové Anglie: americká půda je snad nejudusanější, Evropa sama je tam pojem matný a nedůležitý. Prahu si ještě leckdo plete s Bulharskem a to celé s Jugoslávií, z celého "Východu" /v politickém smyslu/ jen důležitý jen Sovětský svaz a ten je buď čábelky černý nebo anělsky bílý - ale přece jen se výzva ujala a ještě ujme. Obehala jsem s ní i budovy amerického kongresu a senátu, myslím přímo zevnitř, což byla zkušenost k nezaplacení, ale o tom snad jiný. /Můj nápad to nebyl, ale nelituji!/
 Soveti se nakonec rozhodli setkání se nezúčastnit, což pochopitelně znamenalo i neúčast oficiálů z NDR, Polska a Československa, podsazenou účast maďarskou a "truc"-účast delegátů z Číny a Rumunska. Organizační výbor setkání /END Liaison Committee/ se totiž dlouho trápil tím, jak zamezit "konfrontačnímu" charakteru setkání, který se tak prudce vybarvil loni v Perugii a který pochopitelně vyplynul z marné snahy srovnat nesrovnatelné, postavit na jednu úroveň nevládní, demokratická, občanská a mírová hnutí Západu s vládní stranickými mírovými organizacemi Východu. I vymyslela se nakonec dobře míněná finta: Soveti a ostatní nebudou pozváni "oficiálně delegačně" a ani jinak prominentně, nýbrž budou přizváni k účasti na různých dvoustranných projektech, např. s anglickými kvakery, které pak přirozeně vyústí v jejich účasti na setkání. Samozřejmě, nic takového nemohlo fungovat, oficiálové přece nemohou přijmout, ba ani pochopit, jiný princip účastá než svrchovan+ delegační, takže se veřejně urazili a nepřijeli.

Výsledek byl, jak jinak, dvojí - kladný a záporný. Toho kladného bylo jistě stokrát víc: ztratilo se nepoměrně méně času nasloucháním mnohoslovné propagandě, nebylo zapotřebí tříštit jednání demonstracemi a marnými výpady pod stranické krunyře, či naopak snahami o urovnání a usmíření, mátl se mnohem méně pojmů, mluvilo se rovneji a vládla atmosféra tak přirozená a demokratická, jak to jen mamutí setkání tisícovky lidí všech věků a stavů dovoluje. Záporný výsledek spočíval především v tom, že se prudce snížila atraktivnost setkání pro západní tisk - právě proto, že chyběly konfrontace a skandály. A sovětské delegace všeho druhu vždy bují na Západě pozornost tisku a televize, je v tom taková smes zvedavosti a obav, tvar obuvi a barva knoflíků na kabátech delegátů vyvolává spekulace o větší či menší síle "ruské hruzby" nebo naopak naděje v brzkou liberalizaci sovětské společnosti.

Mnoho účastníků setkání bylo jistě upřímně zklamáno nepřítomností mírových výborů zemí Varšavského paktu. Někteří snad stále ještě věří v jejich lidovost mnohem více je však těch, kteří sice nemají iluze o charakteru mírových výborů, ale trvají na tom, že každý dialog je lepší než mlčení a nevraživost. Naprostá většina lidí činných v západních mírových hnutích by dala přednost udržování a rozvíjení kontaktů s "Východem" na všech třech rovinách, tj. s nezávislými skupinami a iniciativami přímo či nepřímo disidentskými, s "obyvatelstvím" sdruženým v nedisidentských organizacích církevních, profesionálních, kulturních a mládežnických a rovněž s úředníky a propagandisty mírových výborů. V této většina však významně přibývá těch, kdo nejsou ochotni udržovat tento princip za každou cenu. Nejlépe to snad vyjádřila Mary Kaldorová, šéfredaktorka časopisu END Journal, akademička a jedna z nejvýznamnějších osobností britského a mezinárodního mírového hnutí. Všichni bychom si přáli, řekla, aby tu s námi za jedním stolem seděli představitelé sovětského mírového výboru. Ale naší podmínkou a musí být, aby oni byli ochotni sedět za jedním stolem se členy nezávislých mírových skupin své země /jako je moskevská skupina Důvěry/. Naslouchat jim. Diskutovat s nimi a s námi. A aby "nezávislí" nemuseli platit daň vezení za svou existenci a daň exilu za účast na setkání, nýbrž mohli svobodně a beztrestně vrátit domů. Doufám, že potlesk, který se po jejich slovech nesl rozlehlou a zaplněnou univerzitní halou, se společlivě donesl až k uším vedoucích soudruhů.

Na různých ustlané ovšem letošní setkání nebylo. Doba není růžová. Mohutné mírové ~~hnutí~~ pohnutí miliónů Západoevropanů sice trochu vědomím a svědomím kontinentu otrásl, ale nezabránilo umístění nového pokolení jaderných raket napříč Evropou, nikoli snad anglických a českých, francouzských a polských, ale amerických a sovětských. Ponižení Evropy se upevnilo. Narostla obava, že nám to všechno brzo spadne na nevinné hlavy a velmoci se z toho vyližou ještě velmocentější. A už je to taky ve hvězdách, byť zatím jen na papíře. Ve studené válce přímo mrzne a i otužilí Angličané se raději hřejí u krbu, než přešlapují na manifestaci v Hyde Parku - a ještě před nedávnem se jich tam sešlo přes čtvrt miliónu. Optimismus hyne a skepse bují. Amsterodamské setkání END bylo zahájeno projevem tak pesimistickým, že to překvapilo i největší skeptiky. Mient-Jan Faber, generální tajemník holandské IKV ³² a donedávna člověk velice pozitivní, hovořil v poustatě jakoby stál nad hrobem mírového hnutí, pro které neviděl už žádnou perspektivu a naději. Mírové hnutí podle něho selhalo, velmocím se poučarilo zavést pořádek a potlačit odpor v tábořech jejich spojenců; Faber už ani jen nezapochoyboval o tom, že by snad holandská vláda mohla ještě odolat umístění raket NATO. Jediná kladná nota v jeho proslovu zazněla, když hovořil o "úvolňování" zdola, to jest o procesu, v němž se "poučarilo překonat situaci, kdy se v příkré rozdělené Evropě disidentské nebo kritické hlasy Západu a kriticko-disidentské hlasy Východu nedokázaly navzájem oslovit, protože měly tendenci přidržovat se principu, podle něhož 'nepřítel mého nepřítele je můj přítelem'. Západní mírová hnutí a východní disidentská hnutí se nyní navzájem objevila, zejména v posledním roce. To je jeden z nejvýznamnějších výsledků a rozhodně ten nejpozitivnější, jehož kdy mírové hnutí dosáhlo."

V prvních dvou dnech, které se soustředily na všeobecné problémy odbtojení a na dialog ~~takřikajíc~~ Západ-Západ, Faberova skepse a jeho teze o totálním selhání mírového hnutí ~~sice~~ sice nevyvolávaly žádné obecné veselí, ale přece jen vyprovokovaly jiné řečníky a diskutující k usilovnějšímu hledání kladů v dosavadní zkušenosti a nových výhledů pro západní mírová hnutí. Třetí den byl celý venován dialogu Východ-Západ; některé pracovní diskuse a fóra, které by se byly překrývaly, se musely přesunout ještě do příštího /a posledního/ dne, neb zájem byl veliký a nikdo nechtěl o nic přijít. Znamení, že velké množství účastníků setkání souhlasilo s Mient-Janem ~~Faber~~ Faberem v /citovaném/ hodnocení "détente zdola". Na plenárním zasedání vystoupila Petra Kellyová, členka strany zelených a poslankyně Spolkového sněmu NSR, Gert Weisskirchen, poslanec Spolkového sněmu za SPD, Vitalij Baraš, člen moskevské skupiny Důvěry /který v té době byl sotva týden v exilu/, rumunský diplomat, jehož jméno mi uniklo a jehož monotónní proslov snad unikl všem, Mary Kaldorová z britského END a Z.T. /Moje vystoupení mi hrálo na nervy ještě víc než obvykle - já jsem vždycky trémista- neb jsem se o tom, že vůbec ~~mám vystoupit~~ na té plenárce mluvit mám, dozvěděla až v pozdní hodině předešlého večera. O tom, mám-li či nemám-li být vyzvána k mluvení, se ~~má~~ údajně v organizačním výboru diskutovalo po řadu měsíců - a také bez mého vědomí; rozhodnuto bylo až v průběhu

druhého dne jednání. Nu což, s Pražskou výzvou jsem pohořet nemonla! / Ze všech vystoupení, Rumuna tiše pomímám, bylo zřetelné, že otázky rozdělení Evropy do dvou vojenských bloků a umělých geopolitických útvarů, otázky nedělitelnosti míru a občanských svobod, univerzálnosti lidských práv, politických příčin zbrojení a politicko-hospodářských aspektů odzbrojení a přirozeného spojenectví demokratických mírových sil a demokratické opozice mocně převážily nad "hardware" uvažováním v termínech množství a kvality atomových zbraní na té které straně. V některých ohledech byl výjimkou představitel SPD, který v podstatě varoval nad výhradním zaměřením pozornosti a spolupráce na veškeré disidentstvo a přimlouval se za spojení d'étente zdola s d'étente shora. Ocituji vám, co k tomu poznamenala americká novinářka Diane Johnstonová:

"Němci byli v Amsterdamu nedostatečně zastoupeni, což zvýrazňuje neshody mezi END a významnými sektory západoněmeckého mírového hnutí v otázce dialogu s Východní Evropou. Němci jsou zvláště citlivá vůči jakékoli kritice východních režimů, jež by se mohla snoubit s tradičně německými nacionalistickými a imperialistickými nároky. Kromě toho jak SPD tak protestantské církve jsou neangažovány v plodném dialogu se silnými partnery ve Východní Německu a nejsou ochotny obětovat tyto kontakty kvůli kontaktům s hrstkou disidentů neschopných vykonávat vliv na politickou praxi."

Necitovala bych, kdyby D.J. byla ve svém hodnocení úplně vedle nebo jediná. Toto staronové bolavé místo bylo téměř překryto na plenárním zasedání, ale rychle se obnažilo v odpoledních pracovních diskusích na témata Mír a svoboda a Rozdělená Evropa, a do určité míry i na fórech polské Solidarity a Pražské výzvy. Je s podivem, jak urputně se často titíž lidé z řad západních mírových hnutí, kteří vskutku nemají mnoho důvěry v mocenské jednání vlastních vlád, upínají k principu "moci", "mocenského vlivu" a "silných partnerů" na Východě, především v Sovětském svazu, ale také v NDR a v Polsku. /Československá a maďarská moc zůstávají v tomto smyslu bez většího povšimnutí, každá ovšem na opačném konci škály důvěry./ Pojem "moci bezmocných" jim zůstává temným a po-dezřelým, byť se do jisté míry překrývá se západním pojmem "grassroots" /"trávní kořeny", čímž se myslí spontánní "členská základna" mimo mocenské pozice/, jehož význam ovšem nepocítují. Dnes už málokdo odmítá kontakty, dialog a spolupráci s "hrstkou disidentů", protože jsou to "disidenti" - politiky nepřijatelní nebo zneužitelní pravici, ale zato je dost těch, kdo argumentují právě tou "hrstkou", tj. absencí přímých politických nástrojů, moci a vlivů /takže se to vztahuje i na polskou Solidaritú/. Jsou také tak navyklí na společenské struktury vzešlé z klasické demokracie, že nikterak nemohou pochopit naprostou ne-moc a ne-vlivnost oficiálních mírových výborů a rad, jejich totální závislost či lépe řečeno odvozenost od téže moci, kterou by měly ovlivňovat. /Že se to bohužel týká i některých "socialistických" orgánů těla církve, už nelze vysvětlit skoro nikomu./ Diskuse s lidmi uvažujícími v těchto neplatných kategoriích zůstávají trvale frustrující, ale jednak jsou ~~xxx~~ jsou to přece jen diskuse, jednak jsou to hlasy sice hlučné, ale zřetelně menšinové. Horší je, když stejný postoj převažuje v liberálním tisku, rozhoře anglickém a co já vím i americkém. Jistě je v tom i trochu novinářské únavy, disidenti umíněně disidentují a chodí z basy do basy a vlastně nac "nového" se neděje, i polská Solidarity dospěla jen dostarých známých disidentských kolejí. Obávám se ale, že je v tom i zřetelné, byť podvědomé pohrdání svobodných nesvobodnými, prastará mylná pycha, která obvykle předehází pád. A už ne tak podvědomá snaha bránit porušení evropského statu quo, který svobodným -bodejť by ne- docela vyhovuje. K tomu nezbytně patří ponechat Sovětskému svazu "co jeho jest", nakolik to jen dovolí slušnost a "objektivita"; disidenti jsou pak ovšem velice nepohodlní, protivové. Čím více se vymykají deset let starým schémátům a klišé, tím hůř - to už pak mnohým novinářům nepřipustně komplikuje život. Přeháním a dopouštím se generalizací, ale jak se jeden nemá zlobit, když čte článek o Amsterdamakém setkání END v Guar-dianu, kde tohle všechno je. Hella Picková v něm nepřímou cituje -a viní z utopismu- Pražskou výzvu, aniž by ji jedinkrát nazvala jménem, byť to byl dokument, který byl na setkání samém skloňován ve všech pádech od rána do večera a nesporně ovlivnil a ještě ovlivní myšlení mnohých. Nebo si například stěžuje, že se "na setkání END neozvalo jediné slovo, které by Sovětskému svazu naznačilo, že se může na západní mírová hnutí spolehnout..." Je toho tam moc, ale jistě vám to PP poslal nebo posílá.

Teď ještě k české exilové účasti: bylo nás sedm, včetně Milana Horáčka, který opět nechyběl v delegaci západoněmecké strany zelených. Jan Kavan a

a Z.T. zasedli za mikrofón v panelových diskusiích Mír a svoboda a Rozdělená Evropa. Výborné fórum o Pražské výzvě, které řídil Dieter Esche ze Západního Berlína, uvedl Jiří Pelikán a zpou stupínku nosili svou trošku do mlýna otázek a odpovědí J.K. a Z.T. Ze skupiny Listy byli dále přítomni obetaví manželé Toskovi a Zdenek Hejzlar, které sice nebylo moc slyšet, zato je bylo neustále vidět, ani kmitají od houfu k houfu - také jejich zásluhou se české materiály a hlavně výše zmíněná brožurka s Pražskou výzvou a Havlovým textem dostala i do těch rukou, které by možná po ní samy nesáhly.

/Anatomie, mimochodem, zaujala mocně každého, kdo ji přečetl; mnozí z řečníků se k ní ovolávali; text je to kritický, tudíž i zájem je kritický; jediný pohněvaný hlas zaznel z pódia závěrečné plenárky z úst jedné z Italek, které spoluorganizovaly onu ženskou deklaraci 6/; Mary Kaldorová doporučila Anatomii za povinnou četbu, a pak vyzvala přítomné ženy, aby Václavovi psaly, a to antifeministické zamerění, onen ~~ž~~ "jediný hrozný kousek" textu mu vymluvíly - tak ať se snad těší./

Na závěr fóra o Pražské výzvě byly promítnuty i filmové záznamy, pořizené s Václavem Havlem, Jiřím Hájkem, Radimem Paloušem a Jiřím Dienstbierem. Ticho bylo jako v kostele a ani jedno slovo se neztratilo, neboť účastníci dostali též písemné záznamy mluveného v nekolika světových jazycích. O síle, významu a podnětnosti /ve smyslu přímo stimulace!/ Pražské výzvy bych mohla mluvit do nekonečna. Je velmi pravděpodobné, že se "Prague Appeal" stane trvalou součástí mírového hnutí, dokumentem, který ve vsi stručnosti otevřel jasné vymezený a zároveň téměř nevyčerpatelný zdroj diskuse. Minila jsem se pustit do analýzy odpovědí a odezev, které jste už dostali, ale prsty mi už upadají a mozek tuhne; ostatně je vám toho ode mne nejméne zapotřebí. Co na toto téma sepíší pro potřeby zdejší, časem pošlu. Za důležité považuji, že se rozšiřování textu výzvy ujímá stále více lidí v Evropě i za oceánem; tak v Anglii teď putuje už i "z krajů do okresů a míst", tj. mezi místní mírový lid v městech a městečkách aj. daleko od Londýna. Travní semeno a travní kořínky - snad to tak nějak má být.

Poslední den setkání byl venován ose Sever-Jih, která ovšem přesahuje hranice evropského kontinentu. Neaktivnější jsou zde Italové a Španělé, ale zájem o problematiku "třetího světa" je silný všude. Vztaž mezi studenou válkou a s ní souvisejícím zbrojením v euroamerických společnostech Severu a všeobecnou bídou a výbušností Jihu je zřetelný a je s ním málo teoreticko-politických potíží, byť praktická forma zaangažovanosti evropských mírových hnutí je už složitější problém. Národně osvobozené hnutí a zápasy, především v Latinské Americe, si nemohou stěžovat na nedostatečnou podporu mírových hnutí; pomínu-li jejich skutečný merit, řekla bych, že je v tom i notná dávka "snadných" emocí a romantismu, kterého je zřejmě masovým hnutím občas zapotřebí jako soli. Na prostý antiamerikanismus již myslím slábne a je nahrazován vyváženějším pohledem na "viny" a zodpovědnosti obou velmocí i ve "třetím světě". Sovetská vojenská intervence v Afghánistánu nebyla v Amsterdamu opomenuta, ale pocit, že mírová hnutí Západu musí v tomto ohledu udělat mnohonásobně víc, trvá a sílí. Vyzývá také k tomu velmi kategoricky E.P. Thompson 7/ v posledním čísle časopisu END Journal, takto kategoricky a nepoomineně myslím vůbec poprvé.

Emocionálním vrcholem závěrečného plenárního zasedání bylo vystoupení dívky z Greenham Common, které se podařilo přimět přítomné ke zpěvu befrénu písně Let there be womanly times - Necht' nastanou dívčí časy /ženské časy" jaksi nezní, v češtině/, která má cosi do ~~xxx~~ sebe. Zajímavým momentem v jejím vystoupení bylo odmítnutí sovětské propagandy, která by z greenhamcommonsých žen ráda učinila málem gerojky SSSR. Poslední skupine, jež byla návštěvou v Moskvě, se podařilo navštívit rodinu Medvědkovových /skupina Důvěry/, byť jim v tom ~~xx~~ zbraňovali dva hromotluci z KGB. Spustil se totiž liják a zatímco povětrnostně trénované ženy si sedly na chodník rovnou pod mokrá nebesa, mužštiny z KGB to po houfne vzdali a vchod byl volný.

To to měla být zpráva o průběhu jednání setkání END, které se konalo ve dnech 3. až 6. července 1985 v Amsterdamu - ale já pořádné zprávy neumím, tož odpusťte. Však z vás vždycky také perly jasnosti a stručnosti nepadají! O problému překlada některých chartovních textů do strážlivé angličtiny by se dala napsat celá kniha, někdy se i tou češtinou jeden musí brodit. /O Pražské výzvě to například neplatí./ To jen tak pou čarou jinak nezřízeného obdivu a díků za to, že jste tak nesusitelní a neutopitelní, třebaže kolem vás číhá tolik supů a funebráků, a to nejenom doma.

Docela nakonec prosím všechny blízké: odpusťte mi, že nikomu nepíšu. Vysvetlit tu obudnou neschopnost stále ještě pořádně neumím; zatím mi, prosím, věřte, že nemá nic společného se ztrátou paměti a citů. Věrně vaše Zdena Tomínová

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

Pozn. red.:

X XX 1/ END - European Nuclear Disarmament - Evropské jaderné odzbrojení. Jednak název britské mírové organizace, jednak označení pro celé západoevropské mírové /zejména protijaderné/ hnutí; mezinárodní setkání: Berlín 1983, Perugia 1984, Amsterdam 1985.

2/ Palach Press Ltd. /v dalším textu jen PP/ - česká exilová tisková agentura, působící od r.1975 v Londýně; řídí ji Jan Kavan.

3/ Listy - jednak název čs.exilového časopisu, vycházejícího v Římě, který řídí Jiří Pelikán, jednak název politického seskupení čs.exulantů.

4/ František Janouch, čs.fyzik žijící ve Švédsku

5/ IKV - Mezinárodní mírová rada, nejvýznamnější holandská mírová organizace

6/ Prohlášení proti rozmístění raket, které podepsaly ženy z V.Británie, NSR, Itálie, NDR a Československa - viz Info o Ch 77 č.5/85.

7/ E.P.Thompson - představitel britského END

XXXX

XXXX

Václav Havel píše do Hannoveru

Hirošima nás nabádá: zastavte šílené zbrojení! To je název mítinku a kulturního programu, který se dne 14.9.1985 bude konat v Hannoveru pod patronací dvou starostů - hannoverského a hirošimského. Účastní se ho umělci ze sedmi zemí, setkání podporují známé ~~xxxx~~ osobnosti včetně amerických senátorů a poslanců. Organizátoři požádali Václava Havla o příspěvek. Jeho odpověď je tato:

Vážení přátelé,

když jsem byl před několika dny zatčen a na dva dny uvezen, odňala mi policie mimo mnoho jiných věcí i kazety s písničkami Johna Lennona, včetně jeho slavné písně "Dejte šanci míru". A odebírajíc mi vítězoslavně kopii mého příspěvku nedávnému mírovému kongresu v Amsterdamu, komentovala ho urážlivými řečmi o tom, že takové texty píše prý jen proto, že jsem za to placen jakýmsi blíže neurčenými nepřáteli. Když jsem pak v cele o těchto svých příhodách přemýšlel, nezmocnil se mne kupodivu vztek, ale lítost. Nelitoval jsem sebe sama, jsem na takové věci zvyklý, věděl jsem, že mne s největší pravděpodobností zase propustí, že si všechny zabavené nahrávky opět opatřím, stejně jako ten svůj text. Bylo mi najednou líto něčeho jiného: že každý zájem o osud světa, který není vládou dirigován, je v mé vlasti potlačován, urážen a vysmíván. Že mluvit, psát a zpívat o míru se tu smí jen tehdy a tak, kdy a jak určí vláda. Že tu jsou lidé pronásledováni za to, že se vyslovují ~~xxxx~~ proti zbrojení všude na světě, tedy i proti raketám, umístěným v Československu. Bylo mi toho líto a styděl jsem se za vládu své země. A jak jsem tak o tom všem přemítal, s novou naléhavostí jsem si uvědomil, že skutečnou šanci dostane mír teprve tehdy, až dostane šanci člověk. Totiž až všechny vlády světa pochopí, že lidé, kteří nechtejí válku, odsuzují násilí a vyslovují se proti zbrojení, musí být přinejmenším slyšeni; že každá poctivá touha po lepším společenském uspořádání a spravedlivějším a důstojnějším životě musí být respektována - bez ohledu na to, zda její projev je či není v souladu s oficiálními stanovisky. Myslím, že velikost šance, kterou má v dnešním světě mír, nezávisí jen na armádách či vládách. Daleko víc závisí na odvaze všech lidí dobré vůle dávat své mínění najevo bez ohledu na následky, ~~xxxx~~ které to pro ně může mít. Což znamená, že se cosi musí změnit v samotném lidstvu, v člověku, v každém z nás, má-li se něco změnit i ve světě, v němž žijeme. Očekávat odzbrojení jako nějaký dar, který nám dříve nebo později padne do klína, bylo by pošetilé. Těžko dají míru šanci nějaká tajná jednání vládních expertů, nedá-li mu ji samo obyvatelstvo této planety.

Vaše shromáždění je dokladem ~~xx~~ tohoto hlubokého pocitu naší ~~xxxxxxxx~~ obecné spoluodpovědnosti. Přijímá vašim jednáním úspěch.

Dejme šanci míru!

22.8.1985

Václav Havel, spisovatel
Praha

XXXX

XXXX

FIDH - Fédération internationale des droits de l'homme - Mezinárodní federace pro lidská práva je mezinárodní organizace přidružená k OSN a k Evropské radě. Skládá se z třiceti členových, lig. Československou ligou pro lid-

ská práva je Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, jeaním z místopředsedů FIDH, zvolených na sjezdu FIDH vloni v listopadu, je člen VONS Ladislav Lis.

Z materiálů FIDH z poslední doby :

- FIDH se připojila k výzvě Výboru na obranu svobou v Československu, jenoz přeseuou je Artur London /Paříž/, na podporu Rudolfa Battka. Ve výzvě se uvádějí adresy generálního prokurátora a prezidenta republiky, jimž mají být zasílány protesty proti dalšímu věznění Rudolfa Battka. FIDH při této příležitosti označuje Rudolfa Battka za příkladného aktivistu VONS, který je československou ligou pro lidská práva a členem FIDH.

- Alexandr Murženko, který si vloni odpykal 14 let za přípravu únosu letadla, byl v červnu t.r. znovu uvezněn pro porušení podmínek ochranného dohledu a hrozí mu trest do dvou let. Od června 1985 je rovněž vězněn Roald Zelišonok, jemuž úřady zamítly žádost o vystěhování do Izraele. Za vyučování hebrejštině mu hrozí trest do tří let.

- Z Polska se informuje o hladovce dvou politických vězňů - Jozefa Sreniowského z bývalého KSs/KOR z Louže a katolického kněze Zycha, kteří se ve vězení v Braniewu domáhají zlepšení vězeňských podmínek. Dále se píše o smrti Richarda Ślusarského z Chojnova, který zemřel v nemocnici 4.3.1985 na následky zbití příslušníky milice. Dne 22.12.1984 zemřel ve vazbě v Louži 19letý Banel Sztencel, který trpěl srdečním astmatem a který od 20.0022.12. několikrát marně žádal lékařskou pomoc.

- Významného úspěchu dosáhla FIDH na Haiti. Delegace, která navštívila ve dnech 4.-11.3.1985 Haiti, zae jednala s ministrem vnitra a dalšími oficiálními i neoficiálními činiteli. Bylo jí rovněž umožněno hovořit s 33 politickými vězni, jejich propuštění požadovala. Všichni tito vezni /a ještě čtyři další/ byli 29.4.1985 amnestováni, a to v rámci procesu demokratizace, který vyhlásil haitský prezident Duvalier.

- Jednotlivé zprávy přicházejí z Rumunska, Polska, Jugoslávie, Turecka, Srí Lanky, Filipín, Iráku. Nejvíce zpráv je však ze zemí . Nejvíce zpráv je však ze zemí Latinské Ameriky. Nejobsáhlejší materiály pocházejí tentokráte ze Salvadoru. Jako ukázkou přinášíme jejich obsáhlý výtah:

Ve dnech 1.-6.5.dlela v Salvadoru mezinárodní delegace; jejímiž členy byli Fabienne Lençirová z FIDH, JUDr.Karen Parkerová z organizace Human Rights Advocates z USA, reverend John Moyer z ekumenické rady církví v Kalifornii a za sanfrancisskou arcidiecézi, MUDr.Stewaet H.Kimball z univerzity v Berkley a MUDr.Eric Goosby ze sanfrancisské univerzity. Smyslem cesty bylo zkoumat, jak jsou v Salvadoru dodržována ustanovení čl.3 Ženevské konvence z r.1949 a ustanovení protokolu II z r.1977, který je přílohou této konvence. Hlavním cílem bylo navštívit ve vězení Nidiu Díazovou, jemu z hlavních velitelek Fronty národního osvobození Farabuna Martího - Revoluční demokratické fronty, která byla během leteckého útoku armády zraněna a zajata dne 18.4.1985. Delegace mohla Nidiu Díazovou 4.5.1985 navštívit a svobodně s ní hovořit po dobu dvou a půl hodin. Nidia Díazová vyličila okolnosti svého zajetí, jehož se účastnil, jak uvedla, ozbrojený severoamerický důstojník v uniformě. V nemocnici se jí dostalo patřičného lékařského ošetření, což bylo přezkoumáno oběma lékaři, kteří byli členy delegace. Shledali její zdravotní stav uspokojujícím. Bylo by nicméně zapotřebí další operace, aby bylo dosaženo plné pohyblivosti pravé ruky. N.D.uvedla, že ačkoli oštrující lékař doporučil dva týdny naprostého klidu, byla hned následující den po propuštění z kliniky poudobena 14 dní trvajícím /s přerušením tří dnů/ intenzívnímú výslechu: seděla na židli se zavazanýma očima a výslecn pokračoval ve dne v noci bez možnosti řádného spánku a o@počin-ku. Také potravu a léky dostávala jen nepravděelně. Ukončení výslechu se domohla vyhlášením hladovky. Během výslechu jí předložiliak popis text prohlášení, které obsahovalo kompromitující tvrzení o údajných stycích salvadorské katolické církve s guerillou. N.D.oumítla prohlášení podpsat.Povazuje ho za žh lživé a hanobící. Načež jí předložili další prohlášení, kde už nebyla žádná tvrzení o církvi. Ani to však nepodepsal, protože neodpovídalo její výpovědi a protože takové metody jsou protiústavní a odporují mezinárodnímu právu. N.D. byla podle dekretu č.50 dána k dispozici vojenskému vyšetřujícímu soudci, i když od počátku žádala, aby jí byl přiznán statut válečného zajetece, neboť je uznávána jako jedna z velitelek guerilly -účastnila se i schůzek v rámci dialogu mezi vládou a guerillou- dále proto, že byla zajata v uniformě, se zbra-

ni v ruce a při zajetí zraněna. Dne 6.5. měla být převezena do věznice i Ilo-pangu, ale eskorta nebyla uskutečněna, protože se vláda obává, že by ozbrojená skupina eskadry smrti mohla vniknout do vězení a zavraždit ji.

Delegace se v hlavním městě San Salvadoru setkala s řadou veřejných činitelů i dalších osob a jednala s nimi. Jmenovitě jsou uvedeni Msgr. Rivero y Damas, sansalvadorský arcibiskup, María Julia Hernandezová, ředitelka Kanceláře arcibiskupství pro právní ochranu, dále jeden státní ministr, náměstek ředitele Národní policie, delegát Mezinárodního červeného kříže, delegát organizace Lékaři světa, dále členové Komise pro lidská práva /nevládní/, která je členskou ligou FIDH, členky Výboru matek a příbuzných vězňů a zmizelých, uprchlíci v táborech v Basilice a v Mejicanos, což jsou tábory, které organizuje arcibiskupství, a konečně vězni mužské trestnice La Esperanza v městě Mariona. Delegace vydala po získání dostupných informací tyto nálezy:

1. Humanitární hledisko

Zdá se, že v oblastech, kontrolovaných guerillou, se stupňují letecké nálety. Zasahují bez jakékoli rozlišování civilní obyvatelstvo, vesnice a zemědělské oblasti. Víceero svědků dosvědčilo, že armáda užívá bomby s bílým fosforem, zápalné bomby pouobající se k napalmu a tříštivé bomby. Operace armády, jak se zdá, jsou vždy stejné: do vesnice přijde prapor vojáků, obyvatelstvo musí opustit domy, které vojáci vyplení a zapálí. Mnoho těch, kdo včas z domů neodjedou, uhoří. Další, včetně starců a dětí, jsou chytáni a stříleni na úteku. Mnohokrát byla dosvědčena přítomnost amerických důstojníků. Důsledkem těchto akcí je stálý příliv uprchlíků do hlavního města a na jih země. Uprchlícké tábory jsou většinou organizovány, a to skromnými prostředky, Kanceláří arcibiskupství pro právní ochranu. Salvadorská vláda až dosud odmítala nabídky Vysokého komisaře pro uprchlíky. Naše delegace trvala při rozhovoru se státním ministrem na tom, aby Vysoký komisař pro uprchlíky se mohl o salvadorské uprchlíky postarat.

2. Hledisko lidských práv

Právní postavení politických vězňů odporuje mezinárodním normám, které se vztahují na lidská práva. Proti zadrženým osobám se postupuje podle dekretu č. 50, který určuje "trestně právní postup v případech dočasného zrušení ústavních záruk". Zadržení jsou nejprve vězněni tři v prostorách Bezpečnosti, a to v jednom ze tří hlavních štábů příslušného sboru - Národní policie, Zemědělská policie a Národní garda - a během tohoto předběžného zadržení jsou vyslýcháni. I když se zdá, že mučení ubývá, nezmizelo zcela a dosud je běžné špatné zacházení, zastrasování, hrozby zvláště vůči příbuzným a ponižování. Výslech se povinně končí podpisem mimoprocesního prohlášení. Vězeň si ho obvykle ani nesmí přečíst, má zavázané oči a pásku mu sejmou jen k podpisu. Prohlášení podepisují ještě dva svědci, potvrzující, že vězeň ho nepodepsal pod nátlakem. Obvykle to bývají policejní vyšetřovatelé. Vězeň zpravidla podepisuje, protože ví, že to znamená eskortu do věznice, která mu zaručuje jisté bezpečí. /.../ Tato opatření jsou v rozporu s mezinárodními normami, a to s Mezinárodním paktem ~~o~~ o občanských a politických právech /čl. 15, odst. 1/, s Americkou konvencí o lidských právech /.../ Odporují i ústavě. - Vězeň eskortovaný do věznice je dán k dispozici vojenskému vyšetřujícímu soudci, kterého však prakticky nikdy nevidí. Obvinění mají sice právo zvolit si obhájce, ale s poostatou obvinění se dlouho nemonou seznámit, protože vyšetřování probíhá nesmírně pomalu. Zůstávají ve vazbě bez soudního řízení tak dlouho, že to nelze považovat za rozumnou dobu.

3. Mimoprávní situace

Neustalo mizení lidí, i když těchto případů ubývá. Arcibiskup sansalvadorský nám uvedl pět vražd, jichž se dopustily eskadry smrti v době od 26.4. do 4.5.1985. /Msgr. Rivero y Damas je nástupcem sansalvadorského arcibiskupa Romera, jehož před několika lety zavraždila eskadra smrti pritom, kdy sloužil mši v sansalvadorské katedrále./

Po návratu do USA a do Evropy podniknou členové delegace všechny kroky, aby v souladu s mezinárodními předpisy /.../ doslo k nápravě /.../ Také zpráva delegace.

Z dalších materiálů FIDH se dovídáme, že Křesťanská kancelář právní ochrany Salvadora, která nahradila dosavadní Kancelář sansalvadorského arcibiskupství pro právní ochranu, vydala v červenci 1985 zprávu o lidských právech v Salvadoru za rok 1984. Ve zprávě se uvádí, že v tomto roce doslo k 2 506 svévol-

ným vraždám nebojících civilistů. Tyto vraždy spáchaly pravidelné bláznivé jednotky a polovojevské skupiny. V tomto počtu nejsou zahrnuty oběti vojenských střetů mezi vládními silami a guerillou. Zpráva dále uvádí, že v stejné době došlo k 68 vraždám osob z řad civilního nebojícího obyvatelstva, jichž se dopustili příslušníci guerilly. Ve zprávě se píše o četných konkrétních případech jednotlivých a kolektivních poprav, v několika případech i se jménem důstojníka, který popravu řídil. Zpráva uvádí rovněž 668 případů svévolného zadržování a věznění, jichž se dopustily síly porádku. Bylo hlášeno jen 14 případů zatčení, jichž se dopustili ozbrojení civilisté. 116 osob, které byly svévolně zadrženy a vězněny, později zmizelo. Z nich se jmenovitě uvádějí 103 osoby, zatčené v r. 1984 vládními silami, a nyní nezvestné. Tento jmenovitý seznam, zařazený na závěr zprávy, uvádí vždy datum zatčení a činitele, který akci prováděl. Pro vládní síly Salvadora je tato zpráva tvrdou obžalobou.

Poslední zpráva v materiálech FIDH o Salvadoru je z 12.6.1985, kdy uniformovaná salvadorská policie obsadila místnosti Komise pro lidská práva, která je členskou ligou FIDH, a sousední kanceláře Sdružení matek zmizelých. Zničila přitom nábytek a odnesla zhruba 10 000 amerických dolarů v bankovkách. Odhala dále archívy obou organizací, obsahující svědectví obětí a seznamy těch, kteří se dopouštěli násilností. Ve společném prohlášení obvinily obě organizace z tohoto zásahu Duarteho vládu.

XXXX

XXXX

Přetiskování či jiné přebírání textů zveřejňovaných v Info o Ch 77 je v zásadě možné. Jde-li však o texty psané přímo pro Info o Ch 77, články, přehledy, zprávy apod., žádáme, aby byl vždy uveden pramen.

XXXX

Krátké zprávy

V zahraničním tisku proběhla nedávno zpráva, že aktivistům pozemní Solidarity se podařilo od léta 1981 po tři a půl roku skrývat sovětského vojáka, který v oblasti Vratislavi dezertoval z armády, a poté, co mu byla odmítnuta pomoc na západních velvyslanectvích ve Varšavě, dopravit ho ilegálně do jedné západoevropské země.

XXXX

Obvodní soud pro Prahu 5 projednával v srpnu návrh nazmenu příjmení syna Jiřího Wolfa, který je vězněn v NVÚ Valdice. Jednání bylo odročeno na 26.9. na 8,30, kdy má být Jiří Wolf eskortován do soudní síně. Změny příjmení se domáhá matka dítěte, která se s Jiřím Wolfem rozvedla a znovu se provdala.

XXXX

Podle bilance IGFM /Mezinárodní společnosti pro lidská práva/ z Frankfurtu nad Mohanem vstoupilo v posledních letech do různých skupin pro dodržování helsinských dohod asi sto sovětských občanů, z nichž 79 bylo aspoň jednou vězněno, přičemž 49 z nich je stále ve vězení. Pouze dva nebyli nikdy šikanováni.

XXXX

58letý inženýr Oetro Šičko, ukrajinské národnosti, který byl z politických důvodů vězněn v letech 1947-57, je nyní vězněn od roku 1979. Ve vězení mu byl nedávno trest již podruhé prodloužen. /Podle IGFM./

XXXX

V polovině srpna 1985 vydal polský katolický časopis Tygodnik Powszechny článek, v němž se vyjadřuje k právu na kritiku a na politickou činnost věřících. V článku se uvádí, že náboženství není jen soukromou záležitostí, ale že evangelium přímo vede k aktivnímu působení v záležitostech jednotlivce i celé společnosti. Je ovšem pravda, že církve jako instituce, tj. její hodnostáři, se přímo neúčastní takové politiky, kterou je možno chápat jako boj o moc. Ani církve se však nemůže vzdát hodnocení situace společnosti a její morálky. V článku se píše, že zblázněná a civilizační krizí procházející Polsko bylo a je ve světě popolarizováno právě díky duchovnímu a kulturnímu působení katolicismu. V nynějších podmínkách spatřují katolíci své poslání nikoliv ve vytváření politických struktur, ale v ideovém vlivu na podmínky rozvoje osobnosti a národa. Odpárat katolíkům nebo církvi právo na kritiku by bylo za této situace nemyslné. Časopis uvádí, že otázky náboženství mají velký význam pro mezinárodní postavení Pol-

ska. Důležité je i to, že papežem je Polák. Namísto moudré politiky, jíž by se dal získat velký kapitál, se vracíme k polemikám, které jsme už zdánlivě překobali před lety. Kritické funkce se polský katolicismus nemůže zříci, tvrdí v závěru článku časopis Tygodnik Powszechny. Za posledních čtyřicet let se církev nezřekla žádného ze svých práv, které jí přísluší.

XXXX

Alžírská liga pro lidská práva /ALLP/ byla založena nedávno. Její vznik oznámil 30.6.1985 JUDr. Abdenúr Ali-Yahia, známý advokát, obhajující obviněné Bery a náboženské fundamentalisty a integralisty. Ali-Yahia se stal předsedou ALLP, která předložila své stanoviny ministerstvu vnitra a požádala o přijetí do FIDH. A. Ali-Yahia přitom zdůraznil apolitický a humanitární charakter ALLP. Podle něho "lidská práva jsou situována do dějin a do určité doby" a v Alžírsku je možno v této souvislosti vyjít z faktu, že alžírský lid nebojoval pouze proti kolonialismu, ale také za své právo na důstojnost a na svobodu". Vyjádřil se rovněž optimisticky o možnosti legalizace ALLP, neboť "Alžírsko, které je dědicem Fronty národního osvobození, nemůže hlásat obranu lidských práv v zantaničí a zároveň je nebránit ve vlastní zemi". Vznik ALLP byl nicméně průlomem do dosud monolitního ~~systemu~~ politického systému, kde veškeré organizace jsou řízeny a kontrolovány jedinou politickou stranou. Deset dní po vyhlášení vzniku ALLP byl A. Ali-Yahia zatčen a od té doby je vězněn. 64letý Ali-Yahia je těžký diabetik. Za francouzské koloniální nadvlády byl pět let vězněn, po získání nezávislosti byl generálním tajemníkem alžírských odborů a ministrem veřejných prací a výstavby, později ministrem zemědělství v Boumediénově vládě. Od října 1983 do května 1984 byl v Alžírsku bez soudu vězněn a byl obviněn z účasti na obchodu se zbraněmi. K jeho propuštění zřejmě přispěla petice, podepsaná 2700 Alžírany. Ali-Yahia není v současné době vězněn sám: již 5.7. byli zadrženi členové neoficiálního Výboru mučedníků alžírské války, když chtěli mimo oficiální oslavy položit k památníku vítězství květiny u příležitosti 23. výročí alžírské nezávislosti. Zároveň s Ali-Yahiou byli zatčeni i jiní členové řídicího výboru ALLP, další zatčení následovala. Dne 17.7. byl zatčen ve svém bydlišti asi 100 km východně od Alžíru zpělvák Ferhat Mehenni, člen řídicího výboru ALLP i člen Výboru mučedníků. Vězněno bylo v červenci celkem 14 lidí, kromě Ali-Yahiy jsou všichni obviněni ze srocování na veřejné cestě, z rozšiřování letáků a nezákonného spolčování, a to v souvislosti s kladením věnců a Výborem mučedníků. Ali-Yahia byl formálně obviněn soudem Státní bezpečnosti ve městě Médéa a byla na něj uvalena vazba, vlastní obsah obvinění však nebyl dosud oznámen. Zatčení Ali-Yahiy vyvolalo řadu protestů, zvláště ve Francii: již v červenci energicky protestovala odborová organizace FEN a několik známých osobností /mezi nimi Simone de Beauvoir, Georges Casalis, André Legouy S.J., Laurent Schwartz, J.-M. Vincent a Alain Krivine/ zveřejnilo svůj protest v Le Monde. Dne 10.8.1985 proběhla v Paříži před velvyslanectvím ~~XXE~~ ADIR manifestace, jejíž účastníci požadovali propuštění Ali-Yahiy a jeho 13 přátel. V době od 30.7. do 10.8. drželo všech 14 vězňů hladovku s požadavkem, aby byli soustředěni do jedné věznice, mohli se vzájemně stýkat a aby jim byl přiznán zvláštní vězeňský statut. Hladovku přerušili poté, kdy úřady slíbily, že požadavkům vyhoví, a kdy se vězeňské podmínky začaly zlepšovat. Podle informací ALLP, která obdivuhodně pokračuje ve své práci i po zatčení řady svých členů, probíhá v Alžírsku za 14 uvězněných podpísová kampaň. ~~XXE~~ V této souvislosti byl 7.8. jeden člověk obviněn z "rozšiřování letáků". Represe se však dále stupňuje: Dne 21.8. byli zadrženi a uvrženi do vazby další tři významní členové ALLP ve městě Tizi-Ouzou: místopředseda ALLP JUDr. Makrane Ait-Larbi, advokát, dále MUDr. Saïd Saddi a univerzitní profesor Saïd Doumane. FIDH nepřijala dosud ALLP za svoji členskou ligu. Další osud ALLP je nejistý, mezinárodní ~~XXXX~~ solidarita se však v případě Alžírska může projevit jako účinná.

/Podle zpráv z tisku/